

685

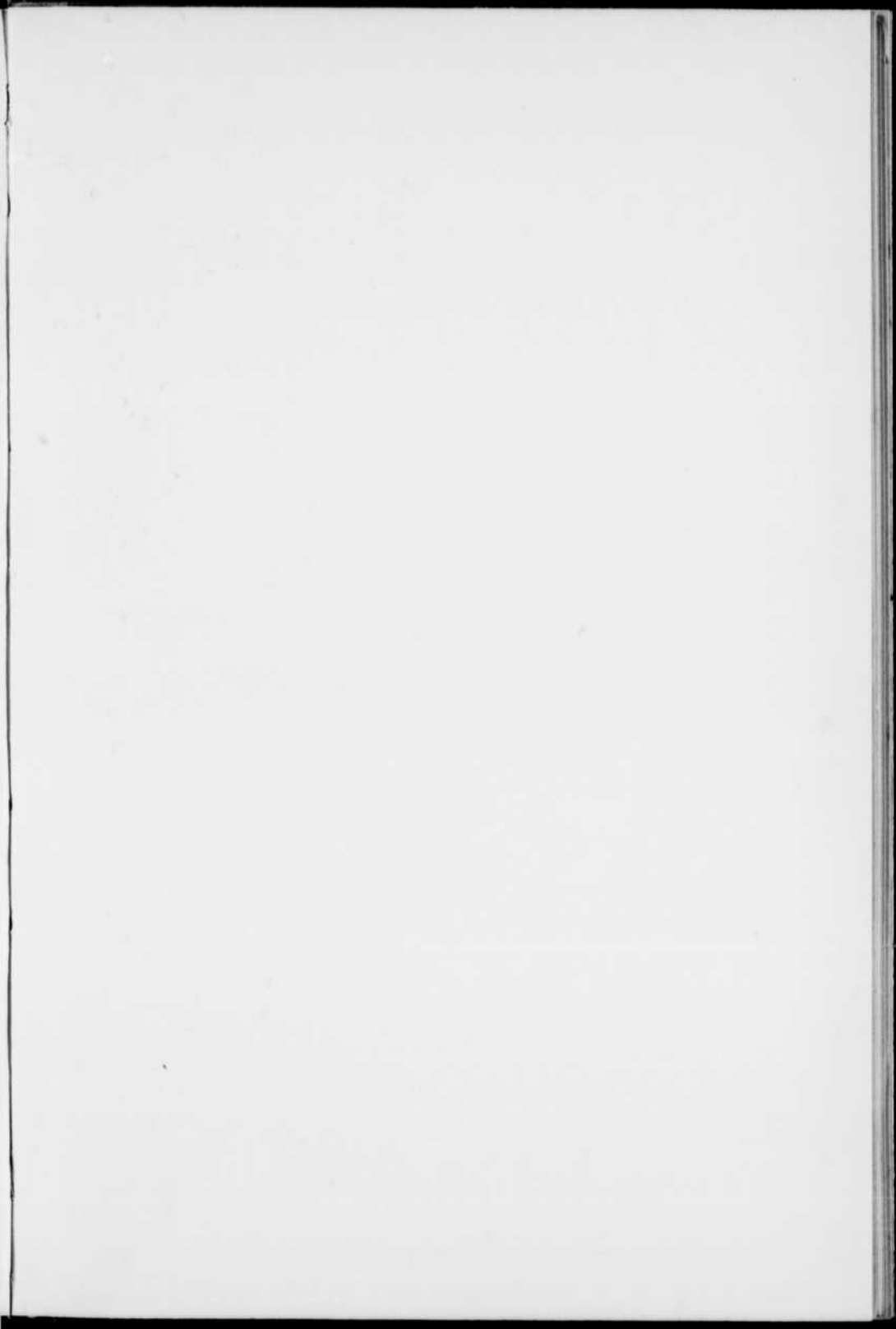
E

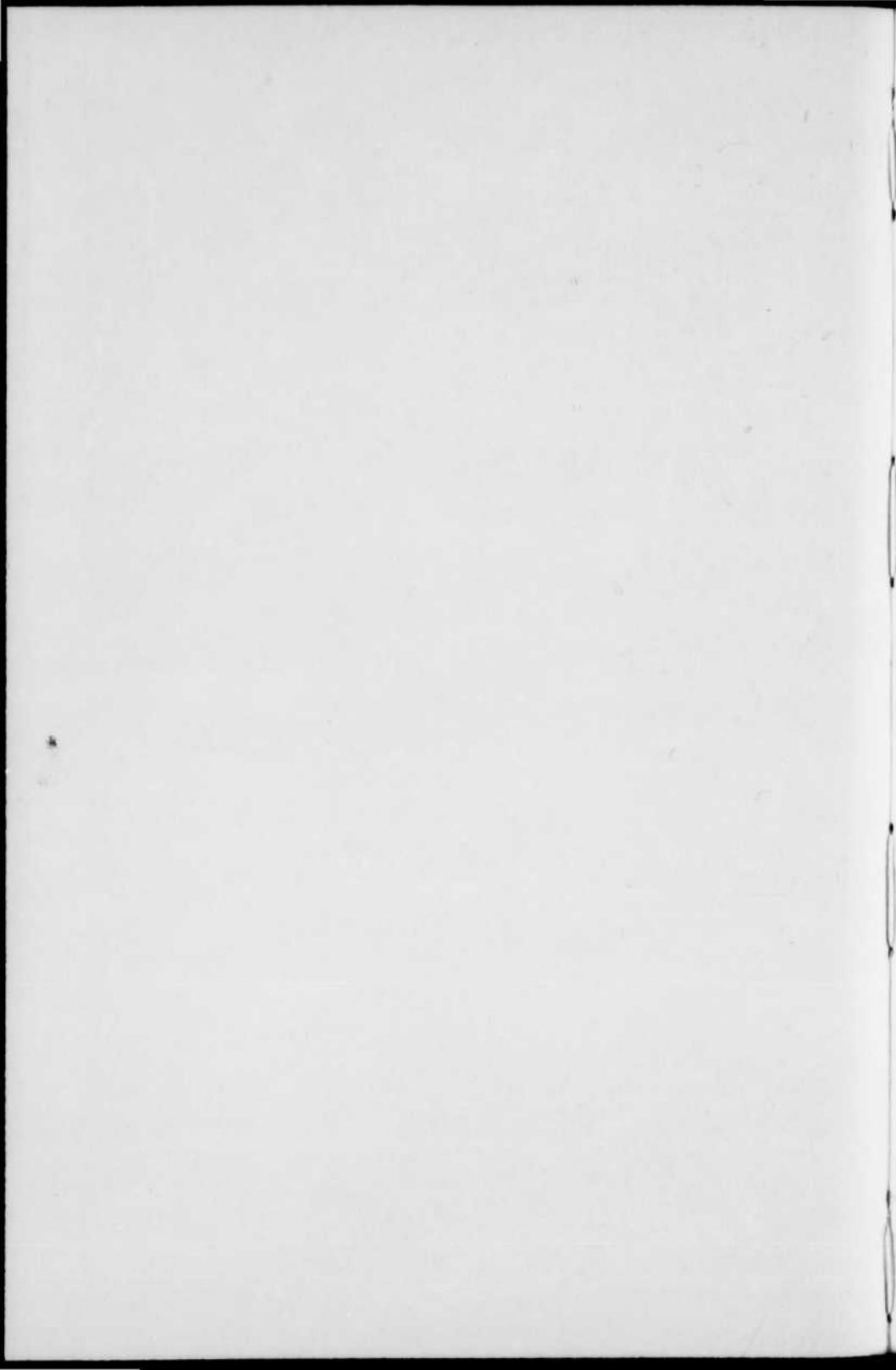
46

605E46

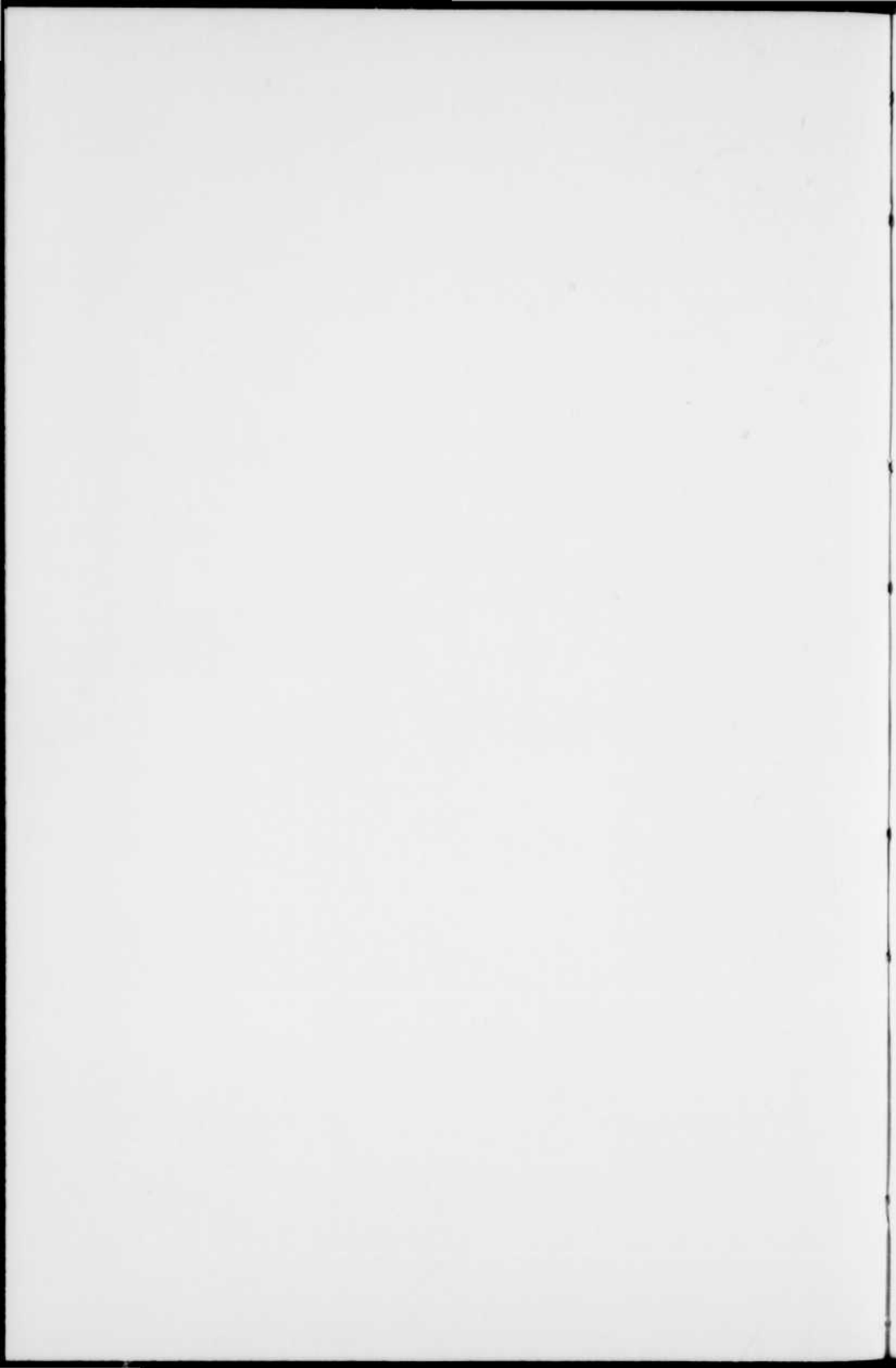

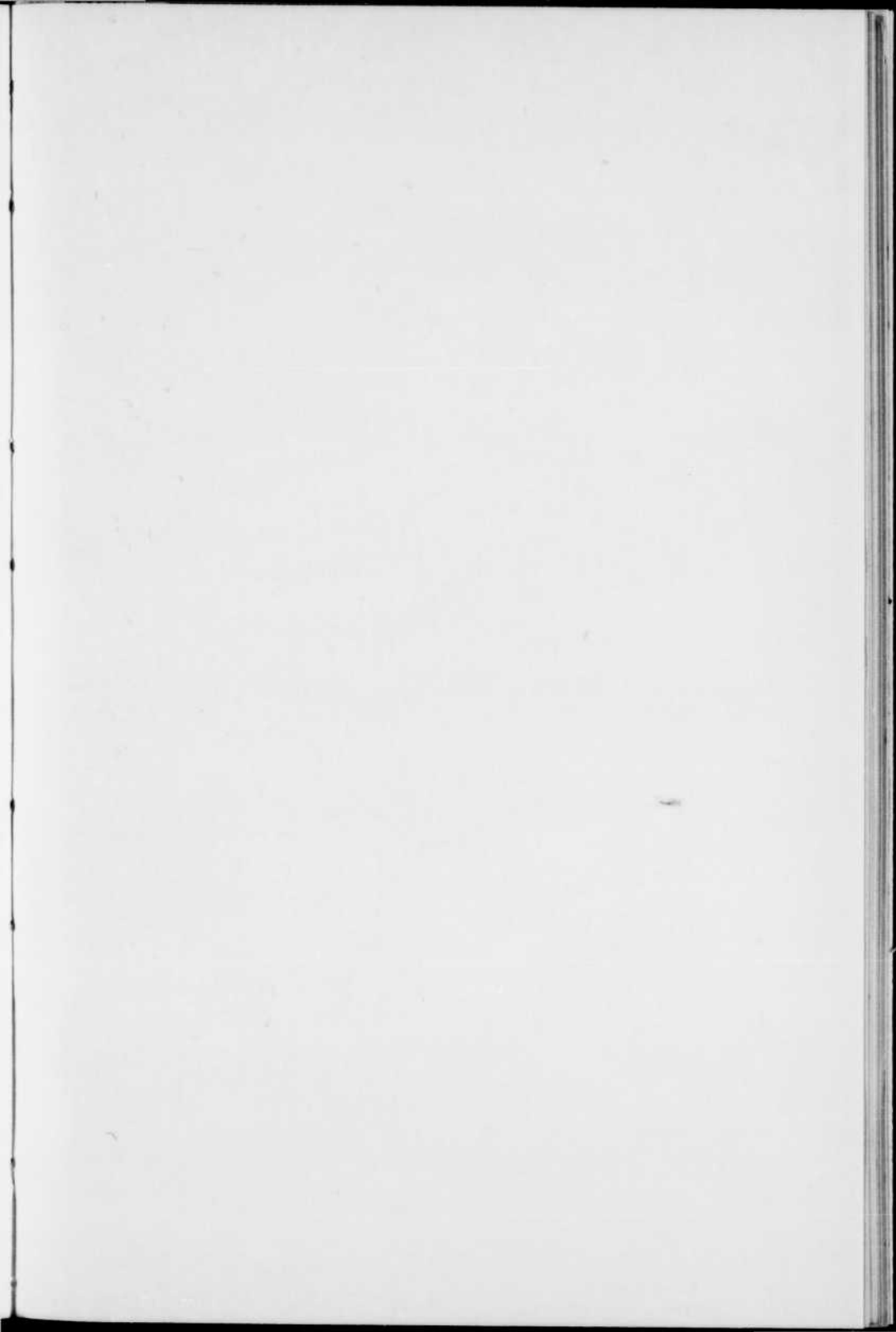
01 1829 3539 UB AMSTERDAM

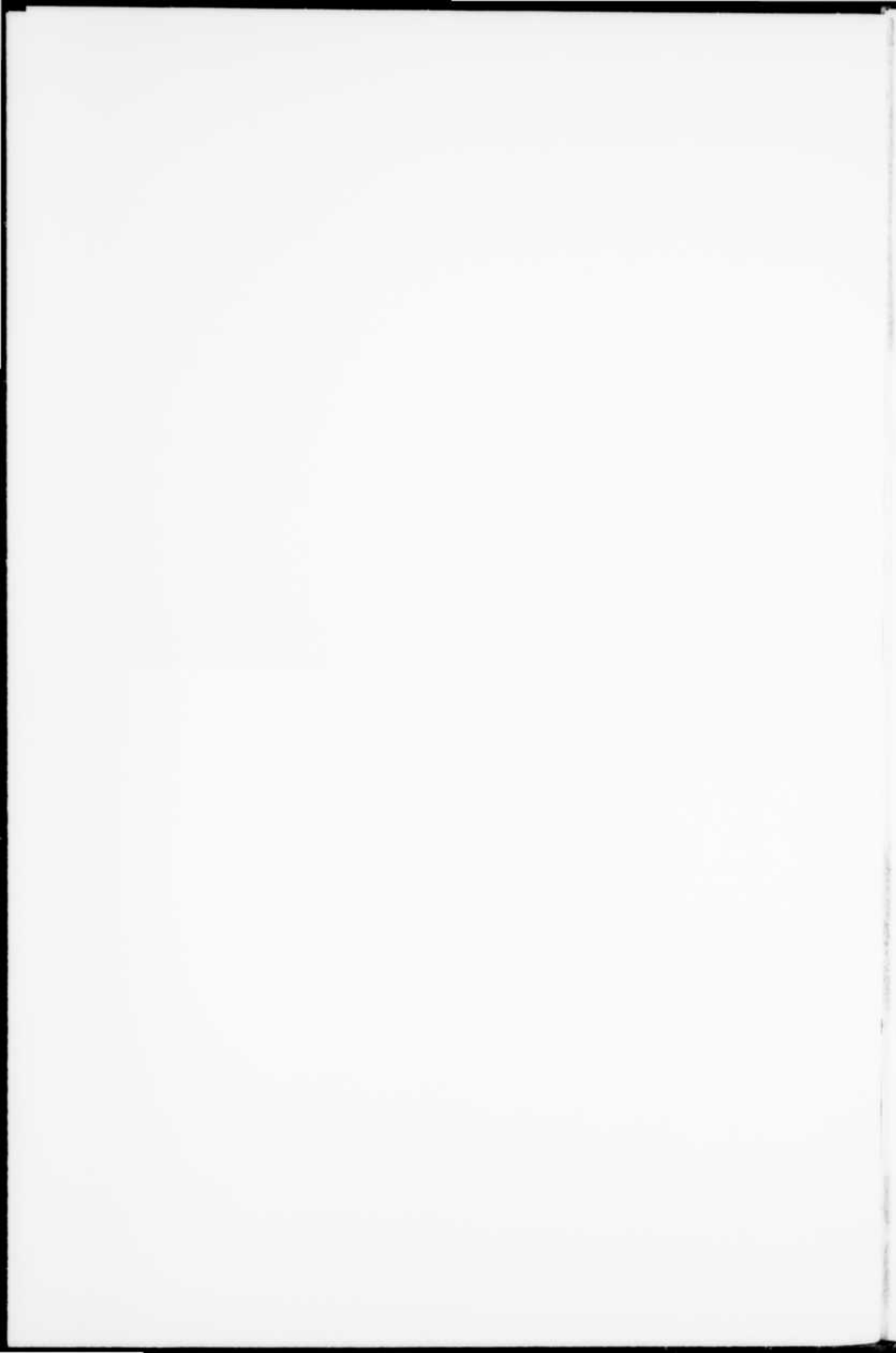

VEREENIGING TOT BEOEFENING
VAN OVERIJSSSELSCH REGT EN GESCHIEDENIS.

605E46

HET COPIEBOEK
VAN WOLTER VAN HEIJDEN,
Richter te Oldenzaal,
1547—1570.

ZWOLLE,
DE ERVEN J. J. TIJL.
1906.

8.46

WERKEN, UITGEGEVEN DOOR DE
VEREENIGING TOT BEOEFENING VAN OVERIJSSELSCH
REGT EN GESCHIEDENIS.

Verslagen van de Handelingen van 96 gewone en 3 buitengewone vergaderingen van de Vereeniging. (Niet in den handel).

Register van Overijsselsche Oorkonden, I, No. 1—369.

II, No. 370—890. III, No. 891—1118. IV, No. 1119—1291.

Verslagen en Mededeelingen, 1^e—23^e stuk. 1^e st., f 1.25 — 2^e st., f 1.25 — 3^e st., f 0.75 — 4^e st., f 1.00 — 5^e st., f 1.25 — 6^e st., f 1.50 — 7^e st., f 0.75 — 8^e st., f 1.80 — 9^e st., f 1.80 — 10^e st., f 0.70, — 11^e st., f 1.50 — 12^e st., f 1.00 — 13^e st., f 0.75 — 14^e st., f 0.60 — 15^e st., f 0.60 — 16^e st., f 2.00 — 17^e st., f 1.75 — 18^e stuk, f 1.00 — 19^e stuk, f 2.20 — 20^e stuk, f 8.00 — 21^e stuk, f 2.00 — 22^e stuk, f 1.80, — 23^e stuk, f 1.75.

Verhandeling over het Graafschap Goor en beschrijving van de Heerlijkheid Almelo en Vriezenveen. Twee onuitgeg. hoofdstukken van den Tegenw. Staat van Overijssel; door wijlen Mr. G. Dumbar. f 0.50.

Kronijk van Gerardus Coccius. f 0.70.

Charters en bescheiden over de betrekking der drie Overijss. steden, bijzonder van Kampen, op het noorden van Europa, 1251—1398. f 1.15.

Mr. J. P. Ver Loren, Lebuinus en zijne stichting te Deventer gedurende den eersten tijd van haar bestaan. f 4.50.

Uittreksels uit het dagboek van Arent toe Boecop volgens een HS. van de 17^e eeuw. f 2.40.

Kamper Kronijken, I. de Annalibus quaedam nota. f 0.70.

Kamper Kronijken, II. Kronijk van Johan van Breda. f 1.50.

F. A. Hoefer, De Klokken in den Toren der Bovenkerk en in den Nieuwen Toren te Kampen, in folio formaat met phot. lithogr. afbeeldingen. f 2.80.

Mr. J. W. Mulder, Zwolsche Kroniek van 1520 tot 1526. f 1.00.

(Zie verder de beide laatste pag. van den omslag).

VEREENIGING TOT BEOEFENING
VAN OVERIJSELSCH REGT EN GESCHIEDENIS.

HET COPIEBOEK
VAN WOLTER VAN HELJDEN,
Richter te Oldenzaal.

1547—1570.

ZWOLLE,
DE ERVEN J. J. TIJL,
1906.

8.46

WERKEN, UITGEGEVEN DOOR DE
VEREENIGING TOT BEOEFENING VAN OVERLIJSSELSCH
REGT EN GESCHIEDENIS.

Verslagen van de Handelingen van 96 gewone en 3 buitengewone vergaderingen van de Vereeniging. (Niet in den handel).

Register van Overijsselsche Oorkonden, I, No. 1—369.

II, No. 370—890. III, No. 891—1118. IV, No. 1119—1291.

Verslagen en Mededeelingen, 1°—23° stuk. 1° st., f 1.25 — 2° st., f 1.25 — 3° st., f 0.75 — 4° st., f 1.00 — 5° st., f 1.25 — 6° st., f 1.50 — 7° st., f 0.75 — 8° st., f 1.80 — 9° st., f 1.80 — 10° st., f 0.70, — 11° st., f 1.50 — 12° st., f 1.00 — 13° st., f 0.75 — 14° st., f 0.60 — 15° st., f 0.60 — 16° st., f 2.00 — 17° st., f 1.75 — 18° stuk, f 1.00 — 19° stuk, f 2.20 — 20° stuk, f 8.00 — 21° stuk, f 2.00 — 22° stuk, f 1.80, — 23° stuk, f 1.75.

Verhandeling over het Graafschap Goor en beschrijving van de Heerlijkheid Almelo en Vriezenveen. Twee onuitgeg. hoofdstukken van den Tegenw. Staat van Overijssel; door wijlen Mr. G. Dumbar. f 0.50.

Kronijk van Gerardus Coccinus. f 0.70.

Charters en bescheiden over de betrekking der drie Overijss. steden, bijzonder van Kampen, op het noorden van Europa, 1251—1398. f 1.15.

Mr. J. P. Ver Loren, Lebuinus en zijne stichting te Deventer gedurende den eersten tijd van haar bestaan. f 4.50.

Uittreksels uit het dagboek van Arent toe Boecop volgens een HS. van de 17° eeuw. f 2.40.

Kamper Kronijken, I. de Annalibus quaedam nota. f 0.70.

Kamper Kronijken, II. Kronijk van Johan van Breda. f 1.50.

F. A. Hoefler, De Klokken in den Toren der Bovenkerk en in den Nieuwen Toren te Kampen, in folio formaat met phot. lithogr. afbeeldingen. f 2.80.

Mr. J. W. Mulder, Zwolsche Kroniek van 1520 tot 1526. f 1.00.

(Zie verder de beide laatste pag. van den omslag.)

VEREENIGING TOT BEOEFENING
VAN OVERLIJSSELSCH REGT EN GESCHIEDENIS.

685E46

HET COPIEBOEK
VAN WOLTER VAN HEIJDEN,
Richter te Oldenzaal,
1547—1570.

ZWOLLE,
DE ERVEN J. J. TIJL.
1906.

2.46

INLEIDING.

Over de geschiedenis van Oldenzaal, vroeger een merkwaardig centrum van kerkelijk en wereldlijk leven, is tot op heden slechts weinig bekend geworden. Is een dergelijk feit soms aan gebrek aan belangstelling te wijten, in dit geval schijnt gebrek aan de noodige gegevens de ware oorzaak te zijn. Immers volgens de „Tijdrekenkundige Lijst van stukken, welke thans nog het oud-archief der gemeente Oldenzaal uitmaken”, in 1874 door onze Vereeniging in het licht gezonden, bestaat het geheele oud-archief, tot op het jaar 1812 toe, uit 170 à 180 stukken, en van die 180 zijn er slechts 54, die van voor het jaar 1600 dateeren!

Een schrale oogst, voorwaar! Een gelukkig toeval deed ons eenige jaren geleden op het stedelijk archief te Zutphen een boekje ontdekken, dat als een merkwaardige aanwinst voor de kennis van Oldenzaal's geschiedenis mag beschouwd worden. Het bevat afschriften van niet minder dan 64 verschillende charters, alle betrekking hebbende op Oldenzaal en de omgeving der stad, uit de jaren 1492 tot 1570, een tijdvak, dat in het oud-archief der stad slechts door elf stukken vertegenwoordigd is.

Dit handschrift in quarto is gebonden in een omslag van perkament, die aan de voorzijde met een koperen knipje kan gesloten worden. Op dien omslag

schreef een hand uit de 19de eeuw: „*Copien-boek der eigendomsbewijzen van Wolter van Heijden, Rigter te Oldenzaal, 1492—1570.*” Aanvankelijk bestond het uit 8 katernen papier, ieder van 8 bladen of 16 bladzijden. Nu echter is van de eerste katern het eerste blad, van de derde het laatste blad, van de laatste katern de twee middelste bladen weggescheurd, zoodat er van de 64 bladen 60 zijn overgebleven, samen 120 bladzijden. Dit wegscheuren schijnt echter het werk van den schrijver zelf te zijn geweest: geen enkel stuk is er onvolledig door geworden.

Het meerendeel van het gebruikte papier heeft als watermerk de letter P, ongeveer, doch niet geheel, gelijk aan die, welke afgebeeld is bij de Stoppelaar (het papier in de Nederlanden gedurende de Middeleeuwen) op plaat XII, No. 12. (1486.) Enkele vellen echter hebben als merk een klein wapenschild, beladen met drie heraldieke lelies, met het onderschrift: SNIVELLE. Onder de watermerken van Simeon Nivelles door de Stoppelaar op plaat XV afgebeeld, komt dit niet voor. Alle bladzijden zijn geheel of gedeeltelijk beschreven, op de drie laatste (118—120) na.

Als schutblad dient aan de voorzijde een half blad perkament, dat waarschijnlijk deel uitgemaakt heeft van een theologisch werk in 4°. Het is met zwarten inkt door een flinke, duidelijke hand, in twee kolommen beschreven, naar het schijnt in de veertiende of vijftiende eeuw. Een paar volledige zinnen, die er op voorkomen, luiden als volgt:

„In exorzismis vero qui fiunt in catezizando pueros et consecrando fontem et quum fit aqua benedicta et multis aliis dicetur: per eum qui venturus est iudicare vivos et mortuos et seculum per ignem”

„Ut autem evidens habeatur et plena cognitio qualiter orationes quas collectas vocamus sint determinande, prius notandum est, quod in eis quandoque dirigitur sermo ad patrem, quandoque ad filium, quandoque ad spiritum sanctum, quandoque ad totam trinitatem . . .”

Aan den achterkant is als schutblad gebezigd een geheel blad van een boek in 4°, op perkament in twee kolommen geschreven, door een hand, die mij voorkomt uit de twaalfde of dertiende eeuw te zijn. De aanvangsletters der verschillende alinea's zijn rood, de beginletters van alle regels rood aangestreept. Het schrift is zeer klein, het Latijn erg afgekort. Dit blad heeft behoort tot een boekje, dat in het laatst der vijftiende eeuw herhaaldelijk gedrukt is onder den titel: *Auctoritates Aristotelis, Senecæ, Boetij, Platonis, Apulei affricani, Porphijrij et Gilberti porritani*. De Koninklijke Bibliotheek in den Haag bezit daarvan een exemplaar, gedrukt door Joh. Guldenschoeff te Keulen, in 1487. De Librije te Zutphen heeft een exemplaar, gedrukt door een ongenoemde te Deventer in 1489. Dit gedeelte van het handschrift is daarin terug te vinden op fol. VIII, verso, regel 10 en volg. tot fol. XI, regel 3. Verder bezit de Koninklijke Bibliotheek nog drukken van Jacob van Breda van 1497 en Richard Paffroet, 1499, beide te Deventer.

Wolter van Heijden, aan wien dit boek eenmaal behoord heeft, stamde af uit een der oudste en merkwaardigste geslachten van Overijssel. Men wil, dat de stamboom van deze familie in het Munstersche na te gaan is tot voor het jaar 1000. Of dit juist is, mogen de genealogen beslissen. In de stukken, vermeld in het Tijdrekenkundig Register op het Oud-

Provinciaal Archief van Overijssel, vinden wij reeds in 1381 vermeld zekeren Dirk van Heijden, die in 1395, 1399 en 1413 telkens opnieuw genoemd wordt in een kwestie over 300 oude schilden. In 1410 zien wij zekeren Herman van Heijden te Ootmarssum optreden als keurnoot in een geschil. In 1418 heeft ook hij een geldkwestie, over 1000 oude schilden. In 1424 is Herman overleden en vernemen wij van zijne weduwe Ghese van Heijden, met hare zonen Derk en Egbert. In 1443 blijkt, dat Ghese, behalve de genoemde zonen, ook nog twee dochters bezat, Gostouwe en Griete geheeten.

De oudste zoon van Herman van Heijden en Ghese, Derk van Heijden, treedt in 1460 op als Richter te Ootmarssum; in 1469 en 1475 werd hij opnieuw als zoodanig aangesteld. In 1475 werd bepaald, dat zijne aanstelling zes jaar zou duren. Stierf hij, dan zou zijn zoon hem opvolgen. Dat de van Heijdens toen tot den adel gerekend werden, blijkt uit het feit, dat Derk en Egbert beide als leden van de Ridderschap optreden, als de landsheer in 1460 te Deventer ter klaring zit.

Nadat Derk van Heijden in 1484 overleden was, werd zijn zoon, Alart van Heijden, aangesteld tot Richter te Ootmarssum, voor onbepaalden tijd. Na doode zijner grootmoeder, Ghese van Heijden, en zijn vader, werd Alart, nog in 't zelfde jaar 1484, beleend met den Hoijckinckhof in 't kerspel van Oldenzaal, doch deed daarvan afstand ten behoeve van zijn oom Egbert. Als lid van de Ridderschap van Overijssel wordt Alart genoemd in de jaren 1484, 86, 92, 1500, 1502. Hij blijft Richter te Ootmarssum tot zijn dood in 1508.

Reeds tijdens Alarts leven wordt af en toe melding gemaakt van zekeren Gijsbert van Heijden (1495, '96, 1502, 1508), gewoonlijk als Raadsman der kerk te Ootmarssum. Hij was een broer van Alart en werd, na diens dood, door Frederik van Baden in 1508 belast met het Richterambt te Ootmarssum. Hij heeft het neergelegd in 1515, waarna tot zijn opvolger benoemd is Dierick van Bevervoerde. (*Officiatorium Rev. Frederici de Baden*, p. 339, 462.)

De tweede zoon van Herman van Heijden en Ghese, de reeds meermalen genoemde Egbert van Heijden, als kind reeds vermeld in 1424, als lid van de Ridder-schap in 1460, komt ook in volgende jaren (1472, '76, '80) herhaaldelijk voor. Hij was gehuwd met Aleid, weduwe van Boningen, bij welke hij een zoon had, Herman geheeten. Na doode zijner moeder werd deze Herman in 1481 beleend met eenige goederen onder Denekamp, en in 1489, na den dood van Egbert, zijn vader, ook met den Hoijckinckhof in het kerspel van Oldenzaal. Deze beleening is in de jaren 1497, 1518, 1526 hernieuwd. Als lid van de Ridderschap wordt Herman genoemd in 1500. Hij was gehuwd met zekere Margarita, uit welk huwelijk twee zonen sproten, Egbert en Wolter, alsmede een dochter. Margarita is in 1525 overleden, Herman van Heijden schijnt eerst in 1550 gestorven te zijn.

Zoo zijn wij dan gevorderd tot de geschiedenis van Wolter van Heijden, eens de eigenaar van het boven beschreven boek. Is hij een braaf, misschien wel een uitstekend man geweest? Wij weten het niet. Het

archief van Oldenzaal, de stad waar hij naar 't schijnt zijn geheele leven gewoond heeft, waar hij minstens drie en twintig jaar als Richter werkzaam was, bezit geen stuk, dat van hem is uitgegaan, geen stuk, waarin hij wordt genoemd. Zijn „Copieboek” is dus de eenige bron, waaruit wij gegevens kunnen putten voor zijn levensgeschiedenis.

Wolter van Heijden dan, de tweede zoon van Egbert en Margarita, moet geboren zijn omstreeks het jaar 1500. Waar en hoe hij zijn jeugd heeft doorgebracht, weten wij niet. Doch in 1525, „des irsten Gudesdages nae Reminiscere”, d. w. z. op den 15^{en} Maart, werd er een huwelijk »gededingd” tusschen hem en Marie Koertte, ook wel geheeten Marie Droste, die dus waarschijnlijk tot de familie behoorde van Herman Droste, in 1511 als lid van de Ridderschap van Overijssel vermeld. Als „dedinx”- of „denijgeslude” traden daarbij op: Heer Johan van Buersse, doctor, en Proost te Vaerle, Heer Henrick Kortte, Pastoor te Reede, Roleff van Hovell en Johan Kortte. Ofschoon het niet uitdrukkelijk gezegd wordt, mogen wij uit de namen wel afleiden, dat de Proost van Vaerle en Roleff van Hovell hier van de zijde van den bruidegom, de beide anderen voor de bruid opkwamen. Er werd bepaald, dat de Eerbare en Erenteste Wolter van Heijden Marie Koertte zou nemen tot zijn wettige huisvrouw volgens de inzettingen der H. kerk; dat zij van haar broeder, Johan Kortte, zou mede krijgen 100 gouden Rijsch gulden en een bezegelden brief, sprekende van eene jaarlijksche rente van twee mudden rogge te Goor; dat genoemde Johan Kortte aan Wolter nogmaals 100 goudgulden als voorschreven zou uitbetalen, wanneer zijn en Maria's

moeder overleden was. Kwam Maria te overlijden, zonder dat er wettige kinderen uit haar huwelijk met Wolter geboren waren, dan mocht deze van hare bruidschat 150 goudgulden behouden, maar zou gehouden zijn voor 't overige 70 goudgulden terug te geven aan Johan Kortte. Stierf Wolter zonder wettige kinderen na te laten, dan zou Maria in alle bezittingen blijven tot Wolters erfgenamen haar 300 goudgulden hadden uitbetaald.

Of dit contract niet terstond op schrift gesteld is, of wel, dat de origineele brief in later tijd is zoek geraakt, weten wij niet; iets dergelijks schijnt echter het geval geweest te zijn, want, nadat de beide geestelijken, die 't verdrag hadden helpen „dedingen”, overleden waren, hebben de beide anderen in 1554 opnieuw verklaard wat er in 1525 „gededingd” was, en van dat stuk bevat ons boekje een afschrift. (No. 21, blz. 25, 26.) Dit afschrift is weer gecollationneerd en voor eensluidend verklaard met het oorspronkelijke door den Notaris Gregorius Focke.

Kort nadat het huwelijk voltrokken was stond Wolters broeder, Egbert van Heijden, *„dorch sonderlinghe gonsten ende oerzaken, hem daer tho bewegende, de he hadde tot sijnen lieven broeder, Wolter van Heijden ende Marien, sijner echten huesfrowen, alsodaene guet hem angestorven is van wegghen sijner zaliger moeder, Margariten van Heijden, ende hem noch ansterven mach van sijnen vader, Hermen van Heijden, de noch in den levenden is, hetsij leenguet oft erij guet, bewechlick oft onbewechlick, reede edder onreede, sijlver ofte golte, gesmeddet edder ongesmeddet, dat sij woe dattet sij, of woe dattet den namen hebben mach of waer dattet mach wesen oft beleegen sij,*

aan het jonge echtpaar af. Welke de bijzondere oorzaken waren, die Egbert op den 25^{en} Juli 1525 bewogen eene zoodanige verklaring af te leggen voor Lambert van Reede, toenmaals Richter te Oldenzaal, weten wij niet. Was hij misschien voornemens in een kloosterorde te treden, die armoede voorschreef?

Ook het volgende jaar, 1526, was voor Wolter van Heijden niet van belang ontbloot, blijkens eenige aantekeningen op blz. 27 en 28 van zijn Copienboek, die hier in hun geheel worden medegedeeld:

Copia copiae.

Extract wt dat leenregister van Heren Henricks van Beijeren, Bischopen toe Utricht. f° XXX.

Item beleent Herman van Heijden, den Heijnckinchoff hof mijt sijnen toebehoeren, ghelegen in den kerspell van Oldenzaell. Presentibus Johan van Twickeloe ende Roloff van Hovele. Actum toe Oldenzaell, den xxj^{en} februarij Anno XVe sess ende twijntich.

Item beleent Egberth van Heijden den Heijnckinchoff mijt sijnen toebehoeren, gelegen in den kerspel van Oldenzaell. So Herman van Heijden des uthgegaen is. Presentibus, datum et actum ut immediate supra.

Item beleent Wolter van Heijden den Heijnckinchoff mijt sijnen tho behoeren, gelegen in den kerspell van Oldenzaell, soe Egbert van Heijden, sijn broeder, den uthgegaen is. Presentibus, datum et actum ut supra.

Up die selve tijt hefft Wolter van Heijden voerscr. Merie Drostens, sijne huesfrouwe, gelijftocht in die mijnder helffte des voerss. hof, to hebben, tho bezitten ende tgeneten nae sijnre doet, nae lijfftochten rechte, alle die tijt hoers levens. Presentibus, datum at actum ut supra. ¹⁾

¹⁾ Dit alles is ook te vinden in het Tijdrekk. Register op het Oud Prov. Archief van Overijssel. V, blz. 543, 544.

Daer onder steet geschreven: Concordat mijtten leen-regijster, bij mij Bartholomeus Coloniensis.

Voor wij weer van Wolter en Marie vernemen hebben zij hun koperen bruiloft reeds gevierd. 't Is in het jaar 1539: de veldwinnende hervorming begint haar invloed te doen gevoelen aan de kloosters. Het Convent van Albergen, dat geld noodig heeft, verkoopt aan Wolter van Heijden en Merijken, sijn huisvrouw, de tienden, grof en smal, van het goed Valinbroek, in 't kerspelp van Oldenzaal, in de buurschap Dulre.

Of deze aankoop onzen Wolter bijzonder winstgevend is gebleken, weten wij niet, maar het schijnt wel zoo. In 1546 koopt hij ook de tiend van Tubbergen en in volgende jaren volgen de aankopen van tienden, geld- of koorrenten, landerijen en dergelijke elkander met steeds grooter snelheid op. Wolter van Heijden schijnt dan zoo langzamerhand de man te worden, tot wien ieder, die, in zijne omgeving, in geldverlegenheid verkeert, zich wendt, en hij schijnt hoe langer hoe meer in staat om ieder aan geld te helpen — mits tegen voldoende onderpand en een rente van vijf of zes procent jaarlijks.

Tot vermeerdering van zijn aanzien zal het zeker niet weinig hebben bijgedragen dat hij, waarschijnlijk in 1547, door Karel V benoemd is tot Richter te Oldenzaal, als opvolger van Lambert van Reede, die als zoodanig nog in 1543 genoemd wordt. Natuurlijk kwam het, bij de vele aankopen die Wolter deed, in 't vervolg dikwijls voor, dat hij in eigen zaak te gericht moest zitten. Doch aangezien dat geen pas gaf, liet hij zich dan gewoonlijk vervangen door Henrick van Thije of van Thie, die, wat er in 't gerecht gepasseerd was, dan weder »gichtede" aan zijn

vader Cordt van Thije, gezworen Vroen en onder-richter te Oldenzaal. Deze laatste was dan wel zoo vriendelijk de — waarschijnlijk vooraf opgemaakte — oorkonde te bezegelen en te onderteekenen.

Omstreeks het jaar 1550 schijnt ook de oude Herman van Heijden, Wolters vader, overleden te zijn. Op den zevenden Juni van dat jaar ten minste verklaarde Egbert van Heijden, Wolters oudere broeder, dat deze hem voldaan had van zijn vaderlijk en moederlijk goed, „*den lesten pennijuck met den irsten*”, en hem „*baven den noch enen merkelicken pennijuck geschenckt hadde*.” Dat Wolter, volgens de acte in 1525 opgemaakt, recht had de geheele erfenis naar zich te nemen, wordt hier niet in herinnering gebracht, ofschoon 't wel zoo zal geschied zijn. „De merkelijke penning bovendien” zal zijn broer bewogen hebben tot het afleggen van deze nieuwe verklaring. In volgende stukken wordt dan ook Egbert van Heijden niet meer genoemd.

In het jaar 1557 zien wij Wolter van Heijden optreden als geldschietter van niemand minder dan Zijne Majesteit Philips II, koning van Spanje, in geldverlegenheid wegens den oorlog met Frankrijk. Het voor Oldenzaal bijzonder merkwaardige stuk, waarbij dit geschiedde, moge hier, met weglating van 's Konings titels, doch verder onverkort, volgen.

Philips, bij der gracien Goidts Conineck van Castiliën, (etc., etc., etc.)

Allen den ghenen die dese jegenwoerdige sien sullen, saluijt. Alsoe wij um unsen onderdanen te beschermen ende vrijen tegens den invasien ende overlast des Coninex van Vranekrick int Westen, ende anderen van sijnen anhanck oostwärts in Westfalen ende daer omtrent zeer groete oncosten hebben

moeten doen ende dragen, meer dan unse domeijnen ende subventien moegen vuytbrengen; Ende metsdien um tmeeste interest te mijden, die noot vordert eenige penningen te vinden bij belastinge ende verschrivinge van etlicke partien van unsen domeijnen soe in unsen lande Overijssel als in anderen unsen landen hertwers aever, daer toe wij in den selven unsen lande Overijsssele zekere Commissarissen gecommitteert hebben gehadt; Bij den welcken naer communicacie daerop gehouden mijt Wolter van Heijden, Richter tho Oldenzael, is bevonden, dat die selve Wolter vredich is ende presenteert te beleenen ende ijn pantschap te nemen d'erfven ende hoven hier nae verclaert, gehoorich in den Hoff Oldenzaell, in de buerscap Dulre. Eerst dat erve Hesseling, dat ons jaerliex sculdich is een pachtzwijn, daer men van untfanct, alst gheen aeckeren en is, negenthien scellingen dre pennijngen, Een beede vereken van twaelff scellingen negen pennijngen, ende voer den aeckeren ende mast geestimert jaerliex vijffthien scellijngen. Noch twee mudden een scepel roggen, tmudde geestimeert xxviiij st. facit drie ponden drie scellijngen. Twee mudde, twee scepel geerste, tmudde xxiiij st. facit drie ponden. Een ceppele acht ende twintich scellingen. Ter bede zess scellingen zess pennijngen. Den thijnse twee scellingen negen pennijngen, mit den dienst, versterff ende erffwijnijnge, geestimeert up drie ponden, maeckende te samen derthien ponden zeven scellingen dre penningen, al van vertich groten unser vlaemsche munte, Ider pont jaerliex. Noch een ander erve aldaer genoempt Wernssijneck, twelek ons alle jaere schuldich is een pacht zwijn ende een bede zwijn, daer men voer untfanct, alst gheen mast is, twee ende dertich

scellingen. Ende voer den mast vijfthien scellingen. Een mudde ende zes spint roggen, tmudde xxviiij st. facit acht ende dertich scellingen, zes pennijngen; zes scepel gersten, tmudde geestimeert xxij st. zes ende dertich scellingen. Een coppel, geestimeert acht ende twijntich scellingen. Ter bede een ende twijntich scellingen dre pennijngen. Te tijnsse twee scellinge negen pennijngen, mit den dienst, versterff ende erffwijnijngge geestimeert up drie ponden, maeckende tsamen elff ponden derthien scellingen zess pennijngen munte voerscr. Ende van noch een ander erve aldaer genoempt „het Wechuijs”, een pachtzwijn ende een bedezwijn van twee ende dertich scellingen; voer den mast vijfthien scellingen. Een mudde zes spint roggen geestimeert tmudde xxviiij st. facit acht ende dertich scellingen zes pennijngen; zes scepel gersten, tmudde xxiiij st. facit zess ende dertich scellingen. Noch eene coppele, acht ende twintich scellingen. Ter bede een ende twintich scellingen, dre pennijngen. The thiense twee scellingen zes pennijngen. Ende den dienst metter versterff ende erffwijnijngge dre ponden. Compt tsamen elff ponden, derthien scellingen dre pennijngen. Beloop tsamen zes ende dertich ponden, verthien scellingen, drie pennijngen van xl groten tpont, jaerliex. Ende dat hoofftgoet, twetten twintich mael soe veel, de somme van zeven hondert vier ende dertich ponden, vijf scellingen ten voerscr. prijse van veertich groten ijder pont hofftgelts. Soe eest, dat wij hebbende die voerscr. communicacie ende presentatie voer danckelick ende omme den voerscr. Wolter des te verwissen, hebben bij advise van unsen lieven ende getrouwen die hoofden treserijrt generael ende gecommiteerde van unsen doijmeinen ende finantien den selven Wolter

van Heijden, zijnen erfven ende actie van hem hebbende verpant, verscreven ende in handen gesteldt, verpanden, verscrijven ende stellen in handen bij desen, allen unsen voerscr. upcompsten ende vervallen der erven voeren verclaert ende gespecificeert. Omme die van nu vortae voer hem, zijnen erfven ende nacomelingen oft actie van hem hebbende te aentwerden ende genijeten als sijn vrij eijgen goet zedert den xvj^{en} dach van Februario xv^e zessen vijfftych nae gemeijn scrijven des bisdoms van Utrecht. Voer de voerscr. somme van zeven hondert vijf unde dertich ponde vijff seellingen, munte voerscr. tpont eens, die hie ons daer voeren voll ende wel betaeldt hefft in handen des Rentmeesters van Zallant Englebert van Ensse, die gehouden wordt ons daer van te responderen ende verantwoord, daer ende soe dat behoijren sal. Ende dat ter tijt ende wijlen toe, wie oft onsen erven ende nacomelingen Heeren ende Vrouwen van Overijsssele den voerscr. Wolter, zijnen erfven oft actie van hem hebbende wedder upleggen ende betalen sullen die voirscr. hooftsomme van zeven hondert vijf ende dertich ponden vijff seellingen munte voers. tpont. Twelck wij tot unsen behoefte oft onsen erfven unde nacomelingen Heren ende Vrouwen (van) Overijsssele, sullen moegen doen teijnden siaers off een maent nae tjaere umbgrepen, mit een vol jaere alsdan verschenen pacht. Beholtlicken dat men den selven Wolter, sijnen erfven ende nacomelingen oft actie van hem hebbende den selven losse een halff jaere te voeren verwittigen sal. Gelovende bij desen den selven Wolter alle die erfpachten thijnsen ende andere upcomsten voirscr. te vrijen ende waeren, nae den rechten van den lande. Doch mit voerwerden

ende condicien hij nae volgende. Eerst, dat hij Wolter noch sijn erven, nacommelingen oft actie van hem hebben(de) dese pantschap oft verserijvinge nijet en sullen moegen vercoopen noch anderen overgheven, dan bij voerwete, wille ende consent van ons, onsen erven oft nacommelingen, Heren ende Vrouwen der landen Overijsssele, Leege, Diepenhem, Haexberge ende Blanckenberghe oft van unsen officieren des last hebbende. Item dat hij noch sijn nacommelingen oeck ghien eecken noch boucken houte van den voerser. erven sullen moegen houwen doen noch laeten houwen. Soe wie dat weer; ons ende unsen nacommelingen voerser. gereservert hebben ende reserveren bij desen. Mer sal hij Wolter gehouden sijn den meijers te bewegen, dat sij elck hoer erven voerser. mit eijcken ende boucken stammen ende pooten beplanten nae eijsch ende vermogen des gronts ende behoeren. Item dat hij en sijn nacommelingen, oft actie van hem hebbende, alle gerechticheijt, lijmiten ende bepalingen der erven ende hooven voerser. in nature ende wesen houden sullen. Namentlick van den densten, echtscap. versterften, erfwijnnijngen ende andere, daer toe staende, zonder die, offte partie van dien te verdeijlen, quijt te schelden off alieneren. Beholtlick nochtans, dat hij onsen hoerigen lujden ofte meijers der erven nijet sal bezwaren met eenigen unbehoeringen diensten, dan sij laeten volstaen mits doende sulcke diensten als andere Edele, namentlick die Grave van Benthem, Droste van Twenthe, die Commanduer van Oetmerssum ende andere van hueren meijere ende hoorigen personen in gelijcken voirderen ende nemen moegen. Item dat oeck de meijers ende haere kijnderen nijet jegenstaende dese verserijvinge blijven sullen in der

echtschap des hoofds Oldenzael ende den hofmeijere
 sijnen denst doen als nae olden hercommen. Item
 dat hij Wolter, oick staende dese verscrijvinge, nijemant
 in den hoff oft vuyt zaecken van den voerscr. erven
 hoorig wesende, sal laeten vrijen, vrijcoepen oft wijs-
 selen, noeh oeck laeten affcoepen, eenige versterfften,
 nijet gevallen wesende, maer noch te verwachten staen,
 van personen noch levende. Ende daer mede laeten
 bewerden den Rentmeester van Twenthe ende hof-
 meijere van Oldenzael in der tijt, volgende haer in-
 structie. Ende dat hij ¹⁾ oeck nijet lijden sal, dat die
 marcken ende gemeenten, daer de voerscr. erven
 inne gewaert ende gerecht sijn, verdeelt, bezwaert oft
 gealineert werden, int geheele oft in deele. Ende oft
 zulex voergenomen werde ende hij dat nijet keren
 konde, zal hij in dien gevalle gehouden wesen tselve
 te kennen tgheven den Rentmeester van Twenthe
 ende hoffmeijer van Oldenzael, omme daer inne met
 hulp des voerscr. Droste van Twenthe, ist noot, te
 doen nae behojren ende gelegenheijt der zaecken.
 Ontbieden daeromme unde bevelen unsen lieven ende
 getrouwen die Stadtholder Canzler ende Raeden in
 Overijsssele, die luden van unsen Rekeningen in Hollant,
 Drosten ende Rentmeijster van Twenthe, Laege, Die-
 penhem ende Haexberghe ende allen anderen unssen
 Richteren, Amptlueden, Officieren ende onderzaten
 dien dit aengaen sal, dat sij den voerscr. Wolter van
 Heijden, sijnen erven ende nacomelingen oft actie van
 hem hebbende, bij ende in dese verscrijvinge ende
 pantschap hanthaven, stijven ende houden zonder hen
 the doen noch the laeten geschijen hijnder ledtzet

¹⁾ Bij deze alinea staat op den kant: *Nota.*

offte moijnijssen ter contrarien. Want ons also gelijfft. Des ther oirkonden so hebben wij unsen zegel hijr an doen hangen. Ghegeven ijn unser stadt van Bruzele, den zestijnden dach van Januario int iaer ons heren Dusent vijffhondert zeven vijfflich nae ghemeijn schrijven des voers. bijssdoms van Utricht, van unsen rijcken, te weten van Spangien, Cecilien etc. twede. Ende van Engellant, Vranerijck ende Napels twede.

Under up die ploijde staet geschreven:

Bij den Conijnck, den Heere van Hachicornt Hoff. Peeter Bijssot, tresorier generael. Heren Joes de Damhoudere, Ridder ende Albrecht van Loe gecommittijrde van der finacie ende andere iegenwordich.

Doverloepe.

(Daar onder, andere hand):

Collationert ende accordert mijt sijn principal (uthgesecht dat daer baven opgescreven) tweleck ick Gregorius Ffocke van Pausen ende Keijssers auctoriteit Notarius betuge mijts desser mijner eigener hantschrift.

Op hetzelfde jaar 1557 hebben ook de volgende aantekeningen uit Wolter's Copieboek betrekking, die wij hier in extenso inlasschen:

„Beleent Wolter van Heijden den Hoijckinckhoff mit sijnen toebehoeren, gelegen in den kerspel van Oldenzaell. Presentibus: Engelbert van Ensse ende Reijner Mulart. Actum Lingen, den xvij^{en} februarij Anno xv^c soeven ende vijfflich.

Noch beleent Wolter voerscr. den thienden groff ende small over Billickes Thije in Berchuijser marck, in den kerspel van Oldenzaell. Presentibus et actum ut supra.”

(blz. 28.)

En eindelijk het volgende merkwaardige stuk:

Johan van Ligne, Grave to Arenborch, vrijheer to Barbansson, etc. Ridder van der orden van den gulden Vlies, Kü. Ma^t stadtholder ende capiteijn generael over Vrieslant, Overijssel, Gronijngen ende Lingen, Doen kondt ende bekennen mits desen, dat wij in stadt ende van wegen hoichgedachter Kü. M^t onsen aldergenadigsten Heeren, om tgoede aenbrengen ons ghedaen van den persoen van Wolter van Heijden, ende betrouwende tsijnre wijsheijt, neersticheijt ende bequaemheijt, hem bevolen hebben ende bevellen mits desen dat Richtampt, bijnnen ende buten der stadt Oeldenzeel, met den achtergerichte ende sijnen toehoeren, alst gelegen is. Om tselve wel ende trouwelicken te bewaren, te bedienen ende te berichten, als een guet ende getrouwe Richter sculdich is ende behoert tdoene. Des sal hij Kü. M^t, ofte den ghenen, dat bevalen sal werden, goede bescheijden Reckeninge ende bewijs doen, als hij daer toe vermaent sal werden. Van welcken Richtampt te bedienen ende al te doene, wes voerscr. is, hij den behoerlicken eedt an onsen handen ghedaen hefft. Ende want Wolter voirsz. affgedaen hefft an handen der Erffgenamen van Lambert van Reede, bastert, die voer hem dat Richtampt mitten achtergerichte bedient hefft, als ons gebleken is bij den Commissiebrieven, Hertoch Henrick van Beijeren, Palsgrave bij Rijn, elect tUtrecht, etc. hondert vijff ende vijftich vranckrijksche schilde, anderhalven overlentschen golden Rijnschen gulden voer eleken schilt gerekent; Ende hondert Churfurster golden Rijnschen gulden; Ende noch vijftich golden overlentsche Rijnschen gulden, upten voersz. Richtampte staende. Ende waer nijet redelijck Wolter van Heijden ende sijne erven, gebrake sijner, en waeren

zeker ende vaste, weder to hebben die voersz. hondert vijf ende vijftich Franckrijcksche schilde, een hondert Rijnsche gulden ende vijftich overlentsche Rijnsche gulden; So hebben wij Wolter van Heijden ende sijn erven, gebrecke sijner, daer voer gezeth ende zetten mits desen, in dat voersz. Richtampt tot Oldenzeel mijth allen sijn tobehoeren, van den weleken wij hem offte sijn erven nieth sollen ontsetten oft doen ontsetten, noch in enigerwijss verkorten voer de tith he oft sijn Erven wel ende wal betaeldt sullen sijn van die voersc. hondert ende vijf ende vijftich Vranckrijcsche scilde, een hondert golden Rijnsch gulden, vijftich overlentsche Rijnsche gulden ofte die werde daer voer in der tijt der betalijnge, den lesten pennijnck mitten eersten. Sonder argelist. Des t'oirconde hebben wij unsen naem hijr onder ghesteldt, ende onse zegel hier aen doen hangen. Gegeven to Deventer, den iiijen dach Junij Int iaer ons Heren dusent vijffhondert zoeven ende vijftich.

Johan van Ligne.

Collationert ende accordet met sijn principal van worden tworden, tweck ick Gregorius Ffocke, van pauses ende keijssers auctoriteit Notarius publicus betuge mijts desser mijner eigener hantschrift.

Naar het schijnt zijn uit Wolters huwelijk met Marie Koertte of Kortte geen kinderen geboren, of wel, zij zijn jong gestorven. Op den zevenden Maart 1561 ten minste verscheen het echtpaar voor Arenth van Hattingen, Richter te Ootmarssum, doch die voor deze bijzondere aangelegenheid als substituut Richter optrad te Oldenzaal, om de noodige schikkingen te maken betreffende hunne nalatenschap. Nu is de taal der

oorkonden geen bijzonder geschikte bron om de menschen te leeren kennen; maar wij meenen uit dit schriftstuk toch eenige regels letterlijk te moeten aanhalen, omdat zij op de wederzijdsche verhouding der echtelieden een gunstig licht werpen.

Zij dan verklaarden „*dat sie hadden averlacht dess tits korthheit ende dat een ijder sterfflick; updat dan, als sie sonder blijvende lijves erven der werltd averledden, hoer erffgenamen ghenen twist, onlust ende schellinge undertusschen van hoeren naegelacten guderen solden hebben*”, maakt Wolter van Heijden, zoo hij 't eerst „*in Godt verstorve*”, al zijne goederen en have aan zijne echtgenoot „*om sonderlingen trouwen denst, den sie aen hem bewesen*”; zij zal die tot haar dood mogen behouden en gebruiken, mits zij zijnen erfgenen daarvan een inventaris geeft. Sterft ook zij, dan komt alles aan zijne erven, behoudens eene uitkeering van 700 goudgl. ad 28 st. brab. aan hare erven. (Zie No. 32.) Sterft Marie het eerst, dan behoudt Wolter alles tot zijn dood, „*want durch sijn vlijth ende arbeit dat meeste aengekoffte gueth geworden*”. Na zijn overlijden komt alles aan zijne erven, behoudens de uitkeering van 700 goudgl. aan de hare.

Van Wolters huisvrouw wordt in een stuk van 1564 't laatst melding gemaakt als nog levende. Doch 't is misschien slechts toeval, dat zij in latere stukken niet meer wordt genoemd.

Ook na zijn groote leening aan den koning van Spanje is Wolter van Heijden kalmpjes voortgegaan met het aankopen van tienden, geld- en koornrenten en wat dies meer zij. Toen zijn stapeltje rentebrieven en koopacten voortdurend aangroeide, heeft hij ze,

door een klerk, die een duidelijke hand schreef, laten afschrijven in dit Copieboek. Gregorius Focke, dien wij tusschen de jaren 1550 en 1560 nu eens als „keurnoot”, dan eens als „substituert Richter” te Oldenzaal zien optreden, en die van 1561 af den titel voert van „Secretarius en Gerichtsschriver te Aldenzeel”, heeft in zijn kwaliteit van Notaris de brieven tot en met het jaar 1557 — ten minste voor voover ze van belang waren — gecollationneerd met de origineelen en menige vergissing of weglating opgemerkt en hersteld. Eindelijk heeft Wolter van Heijden zijn Copieboek zelf eens ter hand genomen en, op blz. 47 te beginnen, bij iederen brief in zeer korte bewoordingen den inhoud aangeteekend, b.v. „*Item vijf daler sjaers van Evert Ketwijk*”; „*2½ gl. gl. van Johan van Escede op gregorij*”, of wel door „*vacat*” aangegeven, dat zij vervallen waren. Dat dit zijn eigen — alles behalve duidelijk — handschrift is, blijkt op blz. 51, waar hij, nevens zijne aanstelling tot Richter te Oldenzaal, (opnieuw) geschied door Johan van Ligne (zie No. 24), aantekende: „*Copia mijure Commijssijen*”.

De laatste brief in dit Copieboek opgenomen, dateert van 1 April 1570. Op dien datum is Wolter van Heijden nog Richter te Oldenzaal. Hoe lang hij 't nog gebleven, wanneer hij gestorven is, bleef ons onbekend. In het Necrologium van de St. Plechelmus — uitgegeven door Pastoor E. Geerdink in het Archief voor de Geschiedenis van het Aartsbisdom Utrecht, deel XV (1887) — waarin ettelijke malen een lid der familie van Heijden genoemd wordt, ontbreken de namen van Wolter en Marie. Maar in 1585 zetelt als Richter te Oldenzaal Herman van Hoevell, waar-

schijnlijk een zoon of kleinzoon van eene zuster van Wolter van Heijden. (Vgl. No. 5.)

De vraag, hoe dit Copieboek, eigenlijk toch een familiestuk, op 't Zutphensch Archief te land kwam, is voorloopig althans niet met zekerheid te beantwoorden. Doch tusschen 1572 en 1600 schijnen meermalen troepenbewegingen plaats gehad te hebben tusschen Oldenzaal en Zutphen

K. O. MEINSMÄ.

No. 1.

1492. „des naesten dinxedaegē nae Lucie virginis.”
(18 Dec.)

Jacob *Bodeker* en Johan *Luetzinck*, Burgemeesteren in Oldenzaal, alsmede Schepenen en Raad aldaar, doen kond, dat Heer Heijdenrick *van Messchede*, Canonick, Sijmon *van Tije*, Wernerus *Holtmijghes* en Herman *van Erde*, Raetlude en kerckmeijsters der hillighen kercken Sancti Plechelmi te O. bekenden, dat zij verkocht hadden aan Rotgher *van Besten* en zijn erven 5 gouden averl. keurvorster R. gl. uit de kamp van genoemde kerk, geheeten de Gozewijnckel, gelegen bij de Westerwijck, en uit een gaarde bij de Dornijgher poorte, tusschen gaarden van Wernerus *Helmijghes* en Gherdes *Grevinchare*, te betalen tusschen St. Mertijn en Hoogtjijd te midwinter.

Raetlude en kerckmeijsters bekennen tevens, dat zij de 100 R. gl. van Rotgher ontvangen, terstond weer belegd hebben aan 't goed Reijnerinck, in de buurtschap Hertmen, onder 't kerspel en gericht van Borne, ten behoeve der kerk. (Vgl. No. 31.)

B., S. en R. zullen bezegelen „met onser stadt secreet Segel”.

Raetlude en kerckmeijsters met „unser kercken Segel”.

Blz. 53, 54.

No. 2.

1496. „op sunte Peters ende Pauwels avent, der hillighen Apostolen.” (28 Juni.)

Alard *van Heijden*, Richter te Oetmersem, van wegen Heer David van Bourgondië, bisschop te Utrecht, bekent dat de eerbare vrouwe Hille *Votes*, weduwe

„eertijdes Heren“ Gherdes van Keppel, Ridders, met Schotten *die Bever*, haar momber, bekende in erfkoop verkocht te hebben aan Arnde *Grubben* en Hadenwighe zijn wijf, de Tenden van Tubberghen, grof en smal, gelegen in de buerschap Tubberghen, n.l. „Wt den hoff toe Tubberghen, wt Johans *van Eschede* hues, vijftien mudde roggen, sloptende, ende den smalen tenden. Ende van den ghenen, die toe T. in den darpe up des voerscr. Hoves gronde wonen, van elken iongen ijme, van elken iongen kalve, ende van elker zoghe, die kodekene vodet, een oelt butken. Wt den Lochues vijfftehalff mudde rogghen sloptende en den smalen tenden. Wt Reijnering sess mudde roggen sloptende ende den smalen tenden. Ende wt der lijffucht thoe Reijnering, ghehieten dat kote, van elken iongen ijme, van elken jongen kalve ende van elker zoghe een olt butken. Wth Engelberting sevendehalff mudde roggen sloptende ende den smalen tenden. Wt Hilbing vijffte halff mudde roggen sloptende ende den smalen tenden. Wt der Braeck vijfftehalff mudde roggen sloptende ende den smalen tenden. Wt Wene-maring dre scepel roggen.“ Alle rogge jaarlijksch, Ootmarsemmer maat. Hille *Votes* geeft tevens de voorbrieven over. (Vgl. No. 10.)

Koernoten en gerichtslude: Ghisebert van Heijden en Bernt Moerbeke.

Bezegelen zullen: de Richter, Hille *Votes*, weduwe Heren Gherdes van Keppel en Schotten *die Bever*.

Gecollationeerde copie door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 10—12.

No. 3.

1496. „up sunte Peter ende Pauwels avont Apostolorum.“ (28 Juni.)

Johan *van Voerst*, als „leenheer des Tiendes hier

nae beschreven" bekennt, dat hij in tegenwoordigheid „Stichtes manne van Utrecht, om ghebreck" der zijnen, „verlijet ende verleent" heeft Arnde *Grubben* en Hadewighe zijn wijf den Tenden, grof en smal te Tubberghen in den kerspele van Oetmersem. Arnde en Hadewighe hebben hem daarvoor „huldinge ende eede" gedaan. „Ende den te verherwadenen mijt enen olden schilde offte die weerde daer voer." (Vgl. No. 11.)

An ende aver also ghestichtes manne van Utrecht: Boldewijn van Voerst en Herman van Voerst.

Johan zal bezegelen.

Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 13.

No. 4.

1525. „des anderen daeges nae sunte Johannes dach in den sommer." (31 Aug.)

Johannes *van Lochem*, Prior, „ende ghemeijne Heren des Cloesters sancti Anthonij, regulijr ordens to Albergen" bekenen verkocht te hebben, „den Ersamen Heren, Heren Gherde *van Eerden*, pastoer to Werzelloe" 5 „enckede golden coervorster gulden" jaarlijksehe rente uit hun vrije goederen en erven geheeten Lentfferdineck, gelegen in de buerschap te Flederinghe, in den gerichte van Oetmersem, en Kemerijneck, gelegen in de buerschap te Dulre, in den gerichte van Oldenzaell. Op alle St. Johannesdag in den zomer te leveren te Werslo. Aflosbaar met 100 dergelijke guldens. (Vgl. No. 7.)

Prior, etc. zullen bezegelen met het Conventszegel.

Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 65, 66.

No. 5.

1525. „up dach Jacobi Apostoli." (25 Juli.)

Lambert *van Reede*, Richter te Oldenzael, van wegen

heeren Henrick, Elect te Utrecht, doet kond, dat de „Erber” Egbert *van Heijden* bekende, dat hij uit gunst tot zijn broeder Wolter *van Heijden* en Marien, diens huisvrouw, alle goed, hem aangestorven van zijn moeder Margariten *van Heijden*, en ook, wat hem nog aansterven mag van zijn vader Hermen *van Heijden* — die nog leeft — hoe, wat en waar ook gelegen, aan genoemde Wolter en Marie en hunne erven afstaat.

Koirnoten ende gerichtsluden: Johan Schulte en Ghert then Hamme, Gerdessoen.

Bezegelen zullen: de Richter en Rolof van Hovele, „uth begerten mijns zwagers Egberts van Heijden, want he selffs noch gÿjen zegel en hadde.”

Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 1, 2.

No. 6.

1528. „up avont Philippi unde Jacobi, der twijer hijlgen apostolen,” (30 April.)

Johan *ter Baenen* en Christoffer *van Mijddachten*, Burgemeesters, alsmede Schepenen en Raad der Stad Goor, Henrick *Oelen* en Gerdt *Sluter* en „gemeijne Raetlude ende kerekmeijsteren” der kerk te Goor, doen kond, dat zij vercocht hebben aan Meister Reiner *Hoefslach* en Jutte, zijn huisvrouw, 2 gouden Rijnsche gl. jaarlijksche rente, wat de stad aangaat uit de tollèn, excijsen, erven, renten, lande en opkomsten; wat de kerk betreft uit der kerken gaarde, gelegen voor Goor, op den Keijgeskamp, allernaast Kallenkamps huis, dat placht toe te behooren aan Johan *Doeppe*, en met 't andere end schietende op den Mollenberch, en uit de andere inkomsten der kerk. „Weleke geldt voerscr. gekomen is in kentlick orber ende profijt unser gemenre borgeren ende ijnwonres der stadt Goer voerscr. also to betalinge unser uth-

zettinghe, daer Joest van Vorden mede betaeldt wort.”
(Vgl. No. 34.)

Stad en kerk zullen bezegelen.

Blz. 74, 75.

No. 7.

1533. „up sunte Peters avent ad Cathedram.”
(21 Febr.)

Arent *van Hattijnge*, Richter te Oetmerssem van wege den Keizer, doet kond, dat de „Ersame her Gheert *van Eerde*, pastoer tho Wersseloe”, met Johan *Sculte*, zijn momber, bekende, dat hij den rentebrief van 5 goudgulden van het Convent te Alberghe (zie No. 4) had gegeven aan zijne zuster Marien *van Eerde*, weduwe Johan *Ramelmans* zal. (Vgl. No. 14.)

Cornoten: Arnt Sculten en Johan ter Steghen.

De Richter zal bezegelen.

Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 67, 68.

No. 8.

1535. „up Vrijdach nae Andree Apostoli.” (3 Dec.)

Frater Andreas *van Diepenhem*, Prior, en „ghemene Convent sancti Anthonii in Albergen, Ordinis Canonicorum regularium”, bekennen verkocht te hebben den „Ersamen Heren, heren Gheerdts *van Eerde*, pastoer der kercken van Weersloe, ende zijnen nacomelingen pastoren, tot behoeff des pastoers”, 2 gouden Rijnsch gl. uit hun goed Lentverdinck in 't kerspel en 't gericht van Oitmersem, in der merk van Vleringhe”, alle jaar tusschen St. Merten en den hoogtijd van mijddewijnter. Aflosbaar met 40 gouden R. gl. (Vgl. No. 13.)

't Convent zal bezegelen.

Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 70, 71.

heeren Henrick, Elect te Utrecht, doet kond, dat de „Erber” Egbert *van Heijden* bekende, dat hij uit gunst tot zijn broeder Wolter *van Heijden* en Marien, diens huisvrouw, alle goed, hem aangestorven van zijn moeder Margariten *van Heijden*, en ook, wat hem nog aansterven mag van zijn vader Hermen *van Heijden* — die nog leeft — hoe, wat en waar ook gelegen, aan genoemde Wolter en Marie en hunne erven afstaat.

Koirnoten ende gerichtsluden: Johan Schulte en Ghert then Hamme, Gerdessoen.

Bezegelen zullen: de Richter en Rolof van Hovele, „uth begerten mijns zwagers Egberts van Heijden, want he selfs noch gijen zegel en hadde.”

Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 1, 2.

No. 6.

1528. „up avont Philippi unde Jacobi, der twijer hijlgen apostolen,” (30 April.)

Johan *ter Baenen* en Christoffer *van Mijddachten*, Burgemeesters, alsmede Schepenen en Raad der Stad Goor, Henrick *Oelen* en Gerdt *Stuter* en „gemeijne Raetlude ende kerckmeijsteren” der kerk te Goor, doen kond, dat zij vercocht hebben aan Meister Reiner *Hoefslach* en Jutte, zijn huisvrouw, 2 gouden Rijnsche gl. jaarlijksche rente, wat de stad aangaat uit de tollen, excijsen, erven, renten, lande en opkomsten; wat de kerk betreft uit der kerken gaarde, gelegen voor Goor, op den Keijgeskamp, allernaast Kallenkamps huis, dat placht toe te behooren aan Johan *Doeppe*, en met 't andere end schietende op den Mollenberch, en uit de andere inkomsten der kerk. „Weleke geldt voerscr. gekomen is in kentlick orber ende profijt unser gemenre borgeren ende ijnwonres der stadt Goer voerscr. also to betalinge unser uth-

zettinghe, daer Joest van Vorden mede betaeldt wort.”
(Vgl. No. 34.)

Stad en kerk zullen bezegelen.

Blz. 74, 75.

No. 7.

1533. „up sunte Peters avent ad Cathedram.”
(21 Febr.)

Arent *van Hattijnge*, Richter te Oetmerssem van wege den Keizer, doet kond, dat de „Ersame her Gheert *van Eerde*, pastoer tho Wersseloe”, met Johan *Sculte*, zijn momber, bekende, dat hij den rentebrief van 5 goudgulden van het Convent te Alberghe (zie No. 4) had gegeven aan zijne zuster Marien *van Eerde*, weduwe Johan *Ramelmans* zal. (Vgl. No. 14.)

Cornoten: Arnt Sculten en Johan ter Steghen.

De Richter zal bezegelen.

Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 67, 68.

No. 8.

1535. „up Vrijdach nae Andree Apostoli.” (3 Dec.)

Frater Andreas *van Diepenhem*, Prior, en „ghemene Convent sancti Anthonii in Albergen, Ordinis Canonicorum regularium”, bekennen verkocht te hebben den „Ersamen Heren, heren Gheerdts *van Eerde*, pastoer der kereken van Weersloe, ende zijnen nacomelingen pastoren, tot behoeff des pastoers”, 2 gouden Rijnsch gl. uit hun goed Lentverdinck in 't kerspel en 't gericht van Oitmersem, in der merck van Vleringhe”, alle jaar tusschen St. Merten en den hoogtijd van mijddewijnter. Aflosbaar met 40 gouden R. gl. (Vgl. No. 13.)

't Convent zal bezegelen.

Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 70, 71.

No. 9.

1539. „den veirden dach der Maint Junii.”

Lambert *van Reede*, Richter te Oldenzael van wege den Keizer, doet kond, dat de waardige en eerbare Heer Andreas *van Depenheim*, Prior, „vulmechtich” van den Convente van Alberghe, met zijn momber Johann *Priesters*, bekende, in erkoop vercocht te hebben aan Wolter *van Heijden* en Merijken, diens huisvrouw, „den alijnghen ende gehelen Tenden, groef ende smael aver dat gehele ende alijnge erve ende guet gehejten dat Valinbroek, in 't kerspel en gericht van O., in de buerschap te Dulre, „voer eijn vrijg, edel, eijghen guet.”

Cornoten: Johan Doerrehoff en Hermannus Scaep.

De Richter en 't Convent te Albergen zullen bezegelen.

Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 2, 3, 4.

No. 10.

1546. „upten zesten dach Aprilis.”

Arndt *van Hattijngen*, Richter te Oetmerssen van wege den Keizer, doet kond dat de „Erentveste” Johan Grubbe *van Vlederijnghe* en Mergeken, zijn huisvrouw, bekenden, dat zij in erkoop vercocht hadden aan Wolter *van Heijden* en Merijken zijn huisvrouw, den tend van Tubberghen, grof en smal, in de buerschap Tubbergen, kerspel en gericht van Oetmerssem. Volgt: nadere omschrijving van die tiend (als in No. 2) en opsomming van de voorbrieven, bij den verkoop overgeleverd, t. w.:

a. 1435. Herman *van Voerst* vercoopt deze tienden aan Clawes *van Averhagen* den Jungen.

b. 1439. Herman van Voerst vercoopt „de loese ende wedderkoop” van deze tienden, hem door Clawes

van Averhagen daarop gegeven, aan Johanne *Votes*, Johanszoon.

c. 1440. Herman van Voerst beleent Johan *Voete*, Johans zoon, met deze tienden.

d. 1493. Dijderick *van Voerst* (beleent?) de eersame vrouw Hillegond *van Keppel*, weduwe, dochter van Johan Voete daarmede.

e, f, g? Nog drie leenbrieven, achtereenvolgens sprekende op Arnt *Grubbe*, Herman *Grubbe* en Johan *Grubbe*.

h. 1496. Een koopbrief (zie boven No. 2).

Cornoten en gerichtslude: Arndt Schulte en Henrick Hueskens.

De Richter en Johan Grubbe van Vlederinghe zullen bezegelen.

Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 5—8.

No. 11.

1546. „den sesten dach in den Aprilj.”

Peter *van Voerst* als leenheer „verlijet ende verlenet” Wolter *van Heijden* en Merijken, zijn wijf, met de Tenden, grof en smal te Tubberghen, waarvoor zij huldinge en eede doen. Te verherwadenen met enen olden schijlde. (Zie No. 3.)

An ende over als ghestijchtesmanne van Utrecht: Otte van Rutenberge en Bertoldt van Langhen.

De Richter zal bezegelen.

Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 8, 9.

No. 12.

1547. „den tijnden dach der maent Majj.”

Laurentius *Glasmaker* en Johan *Boedeker*, Burge-meesters, voorts Schepenen en Raad der stad Oldenzael, doen kond, dat Alijdt *Tankijnck*, weduwe, met

Arende *Pastoers*, haar momber, opdroeg aan Wolter *van Heijden*, Richter te Oldenzaal en Merrien, zijn huisvrouw, zoodanig oort goudgulden jaarlijksche rente uit het huis en de weer, welke „oldenges” Lambert *Guedenhogen* bewoonde en nu Ghert *Wijtbroeck* bewoont. Aangezien daarvan nog geen zegel of brieven bestaan, getuigen Gherdt *Wijtbroeck* en Aleijdt zijn huisvrouw, dat deze de oudste rente uit hun huis is, te betalen alle jaar tusschen St. Merten en den hoogtijd te midwinter.

Bezegeld met het Stads „secreteet” zegel.

Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 72, 73.

No. 13.

1547. „up dach Lucie virginis.”

Andrees *van Diepenhem*, Prior, Egbertus *ther Borch*, supprior, Swederus *Buerbauck*, procurator, en 't gemeene Convent van Albergen doen kond, dat zij bij dezen transfixbrief aan Wolter *van Heijden* en Merriken zijn huisvrouw toestaan, den principaalbrief van den Pastoer te Weerseloe (boven, No. 8) te lossen, zoodat zij daarvan in 't vervolg de rente ontvangen, behoudens 't Convent een „loese” als boven.

De Prior zal met zijn „Priorates” zegel bezegelen.

Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 71, 72.

No. 14.

1548. „up sunete Ghertruden dach der hijllighen Jufferen.” (17 Maart.)

Arnd *van Hattijnghen*, Richter te Oetmerssen, doet kond, dat Juffer Merrijken *Ramelmans*, met Arendt *Schulten*, haar momber, bekende verkocht te hebben

aan Wolter *van Heijden* en Merijken, zijn huisvrouw, den principaalbrief (No. 7), waar deze doorgestoken is.

Cornoten: Henrick van Thije en Johan ten Northoff.

De Richter zal bezegelen en Arndt Schulte om bede willen Juffer Merijkens.

Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 68, 69.

No. 14.

1550. „op dindach nae Mathei Apostoli.” (23 Sept.)
 Corth *van Thije*, gezworen „vroen” en onderrichter te Oldenzael, doet kond, dat Henrick *van Thije*, zijn zoon, aan hem „gegichtet” had, hoe voor hem, Henrick, als stadhouder van Wolter *van Heijden*, 's keizers Richter te O. te gericht zittende, de deugdzame en eerbare Juffer Geertruth *van Reemen*, weduwe *van Geesteren*, met Gerlich *van Wullen*, haar momber, en Lubbert *van Geesteren*, haar zoon, bekende, dat zij verkocht had aan den „Erentfesten Erbaren unde frommen” Wolter van Heijden, Richter te O. en Juffer Merikin, zijn huisvrouw, haar erve en goed Gronhaar in 't kerspel en gericht van Oldenzael, in de mareke Lutte. Ingeval de Meijer of Meijersche op 't voorn. erf verstorve, mag Wolter 't niet weer verpachten dan met consent Juffer Gertruds of haar erven. „Die erfwinninge sullen bejide parten (Wolter en Gertrudt) gelieke deijlen, wes daer van kommende wordt.” Aangezien Gronhaar een Stichtes leen is van Utrecht, zullen Juffer Gertrudt en hare erven dit goed „in leenschere weer” houden „buten Wolters hijnder, schaden oft onkost”. Juffer Gertrudt mag het goed op alle Martini in den winter weer inlossen met 250 gold. gl. ad 28 st. brab. val. „in goltale Hollanth

gelth", mits een half jaar te voren is opgezegd. (Vgl. No. 20.)

Cornoten van Henrick van Thije waren daarbij: Johan Vreese, Burgemeester van Stadt Oldenzael en Lubbert ten Dalkatte.

Cordt van Thije zal bezegelen, „soe die Richter Wolter van Heijden in sijn eijgen zaecke nijcht tho zegelen behoerde", en Geerlich van Wullen, op bede van Gertrudt van Remen.

Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Op den kant staat „vacat". 't Stuk zelf is doorgehaald. Op den anderen kant: „Erfelijk ghekoeft A^o xliij den xxij dach februarij", wat ook weer doorgehaald is.

Blz. 61—63.

No. 16.

1550. „op Zaterdach, den zoevenden Junij."

Cordt *van Thie*, gezworen Vroen en Onder-Richter te Oldenzaal, bekent, dat Henrick *van Thie*, zijn zoon, aan hem gegichtet heeft, hoe voor hem, Henrick, in 't gericht was gekomen Egbert *van Heijden*, die bekende, dat zijn broeder, Wolter *van Heijden*, hem goedwillig betaald had zijn vaderlijk en moederlijk versterf en hem nog een „merckelicken pennijnck" bovendien had geschonken. Egbert erkent geen aanspraken op Wolter meer te hebben. Sterft hij, dan is Wolter zijn erfgenaam, etc.

Cornoten daarbij waren geweest: Michael beldensnijder en Gregorius Fokke.

Henrick heeft dit gegicht „bij sijnen eede". Daarom bezgelt Cordt en onderteekent.

Tevens zal bezegelen en onderteekenen Egbert van Heijden.

Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 18, 19.

No. 17.

1550. „up avent omnium Sanctorum." (31 Oct.)

Wolter *van Heijden*, Richter te Oldenzael, doet

kond, dat Johan *Reijnerss* en Juffer Gertrudt zijn huisvrouw, bekenden verkocht te hebben aan Arenth *Huijsken*, Burgemeester der stad Oldenzaal, en Anna, zijn huisvrouw, „twie wairaeckerens ende een kootschair in Lutter marcke”, gelijk Arenth en Johan *Jegeren* (zaliger) en zij na, die gebruikt hadden. (Vgl. No. 18.)

Cornoten en Gerichtslude: Roleff Kuper en Gregorius Focke.
Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 20, 21.

No. 18.

1550, „up aventh omnium Sanctorum,” (31 Oct.)

Corth *van Thije*, gezworen Vroen des gericht's Oldenzaal, doet kond, dat zijn zoon Henrick *van Thije* aan hem gegichtet had, hoe voor hem, Henrick, in pl. v. voor Wolter *van Heijden*, Richter, kwam Arenth *Huesken* met Anna, zijn huisvrouw, die bekenden verkocht te hebben aan Wolter van Heijden en Juffer Merrijken, zijn vrouw, de „twie wairackerens en een kotschaer in Lutter Mareke”, die zij gekocht hadden van Johan *Reijnerss* en zijn huisvrouw, volgens den principaalbrief, waardoor deze transfix gestoken is. (Zie No. 17.)

Cornoten waren daarbij geweest Roleff Cuper en Gregorius Focke.

Corth zal bezegelen en onderteekenen.

Johan Reijnerss zal bezegelen, op verzoek van Arenth *Huesken* (na der nijer Reformation des lantbrives).

Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 21, 22.

No. 19.

1551. „up dinxdach post Viti et Modesti.” (16 Juni.)

Cordt *van Thije*, een gezworen Vroen des gericht's Oldenzail, doet kond, dat Henrick *van Thije*, zijn

zoon, hem gegichtet had, dat voor hem Henrick, in pl. v. Wolter *van Heijden*, in 't gericht gekomen waren Lambert *then Oldenwedeme*, Burrichter ende Schulte *Northoff*, Hermen *Moenekinck*, Gerdt *Deterinck* en de gemeene boeren van Dulder, die daar afstand deden van een stuk maetlandes, geheeten die Loechtert, belegen in 't kerspel en gericht van Oldenzaal, in „der marcke Dulder, an dat Stroeck, schetende met den enen eijnde an Rembertinck Hach ende met den anderen groethen eijnde an Morsschinek groethe maeth”, alsmede „van een stucke boulandes, gelegen aver dat Strochvonder, schetende met den eijnen eijnde nae Rickmanspoels kamp ende met den anderen eijnde an Stroethmans gluep”, ten behoeve van Wolter van Heijden en Juffer Merijken, zijn huisvrouw. De Lochtert hadden zij in 't jaar '11 of '12 reeds aan Herman van Heijden zal. verkocht, de rest successievelijk aan Wolter.

An end aver met Henrick als Cornoten waren: Wilhem Oscamp en Gregorius Focke, „borgere bijnnen Oldenzaal”.

Cordt van Thijs zal bezegelen en zijn zoon Henrick laten onderteekenen.

Tot meerder vestenisse hebben de verkoopers gebeden Juffer Albert van Scheven, vrouwe tho Werslo, als „principall” Erfgename van Dulder marcke, dat zij dezen brief met des kloosters zegel wilde bezegelen, hetgeen zij toestemt.

Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 16, 17.

No. 20.

1553. „op donderdach post Epiphanie.” (12 Januari.)

Gregorius *Focke*, „substituert” Richter van Wolter *van Heijden*, Richter te Oldenzaell, doet kond, dat voor hem in 't gericht de „Erentfeste” Sijmon *van Geesteren*, oudste zoon zal. Johans *van Geesteren* en

Juffer Gertrudt, zijn huisvrouw, den verkoop van het erf ter Gronhaer in Lutta, door zijn moeder, broeders en zusters in 1550 gedaan aan Wolter van Heijden (Zie No. 15), Richter te O., „ratificierde. bewilledede ende bestendigede.”

Cornoten: Johan Vronen en Henrick van Stenfforde.

Bij gebrek zijns eigen zegels heeft Focke den Raad van Oldenzaal gebeden het stuk met het Stadszegel te bekrachtigen, dat Focke bovendien met zijn „Christelicken namen” zal onderteekenen, welk laatste ook geschiedt door Sijmon van Geijsteren.

Doorgehaald. Op den kant staat: vacat. Blz. 64.

No. 21.

1554. „den vijrentwintichsten dach Maij.”

Johan *Kortte* en Roloff *van Hovell*, als dedingeslude in het huwelijk iusschen Wolter van *Heijden* en Juffer Merien *Koertte*, getuigen wat er in 1525, des gudesdages nae Reminiscere (15 Maart), betrefsende dat huwelijk bepaald werd.

Behalve Johan — „Merien broder” — en Roloff waren daarbij ook als dedingeslude geweest: Heer Johan *van Buersse*, doctor, en „Prawest” te Vaerle en Heer Henrick *Kortte*, Pastoor te Reede, sedert beide overleden.

Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 25, 26.

No. 22.

1555. „den elfften Februarij.”

Henrick *van Thije*, gezworen Vroen en Stadholder des gericht's Oldenzael, in pl. v. Wolter *van Heijden*, Richter, doet kond, dat de eerbare en vrome Hermen *ter Kemenade* te Alberghe en Juffer Mechteld, zijn huisvrouw bekenden, dat zij in erfkoop verkocht

hadden den tend, grof en smal, over Billijkes Thije in Berchuser Marke, in den kerspel van Oldenzael, alsmede twee stukken bouwland op den lutken Eessche vóór Oldenzael gelegen, tusschen der Vicarien-lande Sanct Steffens altaar ter eene en Cornelius *Egbertinges* land ter anderer zijde, aan Wolter van Heijden en Merijken, zijn huisvrouw.

Met-Richteren en Cornoten: Johan Vrese en Johan Koijtenbrouwer, in stat Markes, Burgemeesteren der stad Oldenzael.

Henrick van Thije zal bezegelen en onderteekenen; Burgemeesteren voornoemd bezegelen met „unser Stadt zeecreeth zegell”; Hermen ther Kemenade zal onderteekenen.

Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 14, 15.

No. 23.

1557. „den zestijnsten dach Januario.”

Philips, bij der gracie Goidts Coninck van Castiliën, etc., doet kond, dat hij uit geldgebrek wegens den oorlog met Frankrijk aan Wolter *van Heijden*, Richter te O., verpand heeft de hoven en erven behoorende in den Hof te Oldenzaal, met de inkomsten daarvan, voor 734 pond, 5 scellingen, 't pond op 40 groten gerekend. Volgen verschillende voorwaarden.

Gegeven „in unser stadt Bruzele.” Geteekend: d'Overloepe. Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 45—50.

No. 24.

1557. „den 4^{en} dach Junij.”

Johan van Ligne, „Grave to Arenborch, Vrijheer to Barbansson, etc., Stadholder en Capiteijn generaal over Vrieslant, Overijssel” etc. beveelt Wolter *van Heijden* 't „Richtampt” binnen en buiten Oldenzaal, „met den achtergerichte ende sijnen tobehoeren, alst gelegen is.” Daar Wolter aan zijn voorganger in

't Richtampt, Lambert *van Reede*, bastert, zooals blijkt uit den commissiebrief van Hertog Henrick van Beijeren, Palsgrave bij Rijn, elect t' Utrecht, had afgedaan 155 „Vranckricksche schilde ad 1½ overl. R. gl. en nog 50 overl. R. gl.” belooft de Stadhouder Wolter of zijn erven niet uit dit Richtampt te ontzetten, voor hun dit geld terugbetaald is.

Geteekend door Johan van Ligne.

Gegeven te Deventer.

Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 51, 52.

No. 25.

1557. „den eersten dach Octobris.”

Philips, „bij der gracie Gods Coninck van Castilien”, etc. doet kond, dat voor Heer Johan van Ligne, Graaf to Arenberch, etc. „Stadtholder-generael unser landen van Vrijslant, Overijssel, Gronijngen en Lingen” en zijne mannen van leen, verschenen is Albert *van Steenwick*, zijn leenman, die vrijwillig in zijn hand opdroeg: $\frac{2}{3}$ van Gerdinck, 't Jozijnck en Anwerding in 't kerspel van Ootmerssem, buursehap Geijsteren, en van Wolberting te Manre, alsmede den geheelen dienst over dat erve Tussinck te Wilsen in 't kerspel en gericht van Ulsen. Bij hand des Stadhouders beleeft hij daarmede Johannes *Huesken*.

Aever ende aen: Evert Berniers en Gheert Luijtgens.

Bezegeld „mijt onser zegel van de leenen onser landschap van Overijssel.”

Gegeven binnen onzer stad van Zwolle.

Geteekend: Gualterottij.

Blz. 32, 33.

No. 26.

1557. „des negenden Novembris.

Arenth *van Hattingen*, Richter te Ootmerssem, doet

kond, dat Joannes *Huijsken* en Stijne, zijn huisvrouw, bekenden, dat zij aan Wolter *van Heijden*, Meriken, zijn huisvrouw, hadden overgegeven den halven koop der vier erven en goederen Albertinck, Gerdinck, t Joestinck te Geisteren, en Wolbertinck te Mander, en den halven dienst van het erf Tussinck te Wijlsen, „met schade ende bathe”, gelijk zij die den 22^{en} Juni anno '56 gekocht hadden van den erentfesten Albert *van Steenwick*.

Cornoten: Egbert Loenelinck en Gerdt Kuper.

De Richter zal bezegelen en onderteekenen.

Joannes Huesken bezegelen.

Copie, gecollationneerd door Gregorius Focke, Notaris.

Blz. 23, 24.

No. 27.

1560. „den vijfften dach Mensis Majj.”

Otto *Meijlinck*, Richter te Borne, doet kond, dat Hinrick *ter Hove* en Fenne, zijn huisvrouw, bekenden verkocht te hebben aan Wolterum *van Heijden*, Richter te Oldenzaal, en Meriken, zijn huisvrouw, 2 goudgl. jaarlijks ad 28 st. brab. val. op alle Philippi et Jacobi Apostolorum, uit hun huis te Borne, bij zaliger Gerdt Kemerlinges huis, en uit hun vrij land, gelegen in den nieuwen Essche voor Borne, tusschen „der hilger kercken lanth ende Christoffer *Scheelen* lanth”, voorts uit een stuk hooiland in Hasselerbroecke. Aflosbaar met 32 goudgl. als voren.

Cornoten: Zacharias Kemmener en Johan tho Wijrricke.

De Richter zal bezegelen en onderteekenen.

Doorgehaald. Op den kant aangeteekend: „Geloeset ende weder belacht hondert dalder an den buren van Dulder.”

Blz. 58, 59.

No. 28.

1560. „op Saterdach post vincula Petri.” (3 Aug.)
Henrick *van Thie*, gezworen „Vroen ader onder

Richter des gericht's Aldenzael", doet kond, dat voor hem, in pl. v. Wolter van Heijden, Richter, Heer Johan van Zutphen, minister, en Zuster Anna van Zwolla, ministersche des olden cloesters Sancte Agnetis binnen Oldenzaal, met Frederik Hesselinck, hun momber, bekenden in naam huns convents verkocht te hebben aan Wolter van Heijden voornoemd, vijf golden gl. ad 28 st. brab. val., jaarlijks te betalen te O. op alle Jacobi, uit hun goed dat Northoff, gelegen in 't kerspel en gericht Aldenzall, in der marcke Dulder. Aflosbaar met 100 goudgl. als boven.

Cornoten: Plecher ten Have en Gregorius Focke.

De Richter zal bezegelen en onderteekenen.

Johannes Sutphanie en Anna van Zwolle zullen bezegelen met het Conventszegeel.

Doorgehaald. Op den kant: „vacat. Item dessen bref is gheloeset end weder belacht an her Johan Nijkerken in a^o LXIIJ^{ch}.”

Blz. 79, 80.

No. 29.

Henrick van Thie, Vroen of onder-Richter des gericht's Aldenzall, doet kond, dat voor hem in pl. v. Wolter van Heijden, Richter, Wolter Egbertinck 't Hassloe met Jenneken, zijn huisvrouw, bekenden, dat zij verkocht hadden aan Wolter van Heijden voornoemd 5 Carls gl. ad 20 st. brab. val. jaarlijks op Pijnxteren, uit hun aangekochte tienden over Egbertinck in Hassloe en hunne andere goederen. Aflosbaar met 100 „keisser" gl.

Cornoten: Wilhem Oscamp en Gregorius Focke.

Van Thie zal bezegelen en onderteekenen.

Gregorius Focke zal bezegelen op verzoek der verkoopers.

Doorgehaald. Op den kant staat: „sijnnen gheloeset a^o LXX° end weder belacht an den drost van Sallandt.”

Blz. 57, 58.

No. 30.

1560. „upten Saterdach post Mauritii.” (28 Sept.)
 Arenth *van Hattingen*, Richter te Oetmerssem, doet kond, dat de „Erentfeste ende vromme” Georgien *van der Marck* met Juffer Fenne, zijn huisvrouw, bekenden in pandschap „verzath” te hebben „dem Erentfesten ende vrommen” Wolter *van Heijden*, Richter te Aldenzaell, „de sclop tend”, n.l. 5 „modden” roggen en 5 modde pachtgerst, met den „smalen tend” over het erf en goed 't Josinck, in 't kerspel en gericht van Oetmerssem, buurschap Geisteren. Jaarlijks aflosbaar op alle Martini in den winter, met 200 goudgl. ad 30 st. brab. val., mits een half jaar te voren opgezegd.

Cornoten: Derick Stienhouwer en Gregorius Focke.

De Richter zal bezegelen en onderteekenen.

Mede zal bezegelen Georgien van der Marck.

Doorgehaald. Op den kant: „vacat”.

Blz. 56.

No. 31.

1560. op Saterdach, den Maendach wesende de
 aventh Elizabeth wedue.” (17 Nov.)

Henrick *van Thie*, gezworen Vroen des gericht Aldenzaell, doet kond, dat Goessen *van Baecke* bekende verkocht te hebben „den Erentfesten ende vrommen Wolter *van Heijden*” en zijn huisvrouw, derdehalve goudgl. 's jaars, gaande uit der kerken goederen te Oldenzaal, vermoge de principaalbrief, waar deze transfix doorgestoken is. De principaalbrief spreekt van 5 goudgl. (zie No. 1), maar daarvan hebben de „kerckreede” $2\frac{1}{2}$ goudgl. jaarlijksche rente afgelost.

Cornoten: Hermen Werninck en Gregorius Focke.

Van Thije zal bezegelen en onderteekenen. 't Laatste doet ook Goessen Baecke, voor wien Gregorius Focke bezegelt.

Blz. 55.

1561. „den soevenden dach Martii.”

Arenth *van Hattingen*, Richter te Oetmerssem en „substituert” Richter te Oldenzael in pl. v. Wolter *van Heijden*, Richter aldaar, doet kond, dat Wolter van Heijden voornoemd en Marie *Kortten*, zijn huisvrouw, bekenden de noodige schikkingen getroffen te hebben betreffende hunne nalatenschap. Sterft Wolter 't eerst, dan blijft Marie tot haar dood toe in 't bezit van al hunne bezittingen, waarvan zij Wolters erfgenamen een inventaris zal geven. Bij haar dood komen die bezittingen aan Wolters erfgenamen, mits deze aan Marie's erfgenamen uitkeeren 700 goudgl. ad 28 st. brab. Daarvan krijgt Johan *Kortte*, haar zal. broeders zoon, 200 g. gl. en de paarlengordel, die Marie van zijne moeder gekocht heeft; zijne zuster Katherine hare kleederen en kleenoodiën en 200 g.gl. Haar beide zusters, Elizabeth en Lutgardt, of hare kinderen ieder 100 g.gl. „End dat soeve(n)de hondert g.gl. giffit sie tot Gadts eer ende tot troste den armen schemelen luiden des gemeijn kerspels Aldenzaell in unser lieven vrouwen gilde aldaer bijnnen Oldenzaell, jaerlix up oeren sterffdach gemeijn almissen tot ewigen daegen daer van tgheven, des sie up des Oldermans en Raetslueden zelen zalicheijt hun wil bevaelen hebben.” Sterft Marie 't eerst, dan erft Wolter alles, „want durch sijn vlijth ende arbeit dat meeste aengekoffte gueth geworven”, bij wiens dood alles terstond aan zijne erven komt, behoudens de uitkeering van 700 g. gl. aan hare erven. Tot haar momber in deze zaak kiest Marie Johannes Huijsken.

Cornoten: Henrick Rembertinck en Hermen ten Bruggenkaete.

De Richter, Wolter van Heijden en Johannes Huesken zullen bezegelen; de eerste ook onderteekenen.

Blz. 29—31.

No. 33.

1561. „den twelfften dach Aprilis.”

Gregorius *Focke*, „Secretarius ende Gerichtschriver t' Aldenzeel”, doet kond, dat voor hem in pl. v. Wolter *van Heijden*, Richter, Johan *van Senden* met Annen, zijn huisvrouw, bekenden, dat zij verkocht hadden aan Wolter van Heijden voornoemd 3 goudgl. jaarlijks ad 28 st. brab. val., altijd te betalen op den 12^{en} April, uit hun aandeel van de „Camp”, gelegen voor Oldenzeel, bij der doden Sthege, tusschen zal. Gerdt *Helmichs* en zal. Gerd *Sijmeunges* „Campen”, schietende met 't eene eind aan Gerdt Boemhouwers land, en uit al hun verdere bezittingen (Vgl. No. 55 en 62.)

Cornoten: Willem Oscamp en Jonge Johan Voegelsanck.

Greg. Focke zal bezegelen en onderteekenen.

Joh. van Senden zal onderteekenen, terwijl Henrick van Thie voor hem bezgelt.

Doorgehaald. Op den kant: „vacat. desse 3 gl. gl. sjaers sijnnen weder ghegeven voer de . . . van der hofstede to Vasse.” (Vgl. No. 51.)

Blz. 77, 78.

No. 34.

1561. am Saterdaege post Exaudi.” (24 Mei.)

Henrick *van Thie*, gezworen Vroen des Gerichts Oldenzeel, doet kond, dat voor hem in pl. v. voor Wolter *van Heijden*, Richter, Sweer *van Bevervoerde*, Hughensone, met Jutten, zijn huisvrouw, bekende, dat hij den brief van het jaar '28, op avont Philippi et Jacobi, sprekende van 2 goudgl. jaarlijks uit de opkomsten van stad Goor (zie No. 6), overgedragen had aan Wolter van Heijden. (Transfix bij No. 6.)

Cornoten: Henrick van Wijrden en Gregorius Focke.

Bezegelen en onderteekenen zal van Thie. Blz. 76.

No. 35.

1562, „den soeven ende twijntichsten Martij.”

Otto *van Langen*, Richter te Almelo, van wegen Henrick *van Rechteren*, Heer tot Almelo, etc. doet kond, dat Goessen *ter Avest* met Maria *Drosten*, zijn huisvrouw, bekenden, dat zij verkocht hadden aan Wolter *van Heijden* 5 daler jaarlijksche pensien ad 30 st. brab. val., uit hun erf en goed Stockeler, in der „herescopien” van Almelo. Aflosbaar met 100 daler als voren.

Cornoten: Arent van Vlodorp en Johan ten Hijnnevelde.

De Richter zal bezegelen en onderteekenen.

Goessen ther Avest zal bezegelen.

Blz. 60.

No. 36.

1562. „den ach ende twijntichsten Martij.”

Henrick *van Thie*, gezworen Vroen des Gerichts Aldenzall, in pl. v. Wolter *van Heijden*, Richter, doet kond, dat Johan *van Senden* en Annen, zijn huisvrouw, bekenden verkocht te hebben aan Wolter van Heijden 5 goudgl. jaarlijksche rente ad 30 st. brab. val. te betalen binnen Aldenzall op alle Annuntiationis Marie, uit een stuk land gelegen voor Oldenzaal „upten hoigen Essehe” tusschen Cornelius *Goldsmijts* en Gerdt *in der Horst* land, en een stuk land op Benthemers graven, tusschen Swier *van Beverfoerdes* en Swier *Coerdes* lande, en verder uit al hunne bezittingen. Voorbehouden „een ewige loeze” met 100 g.gl. als voren.

Cornoten: Willem Oscamp en Gregorius Focke.

Zal bezegeld worden en onderteekend door Henrick van Thie.

Gregorius Focke zal mede bezegelen op verzoek der verkoopers.

Doorgehaald. Op den kant: „vacat; und is weder ghekoeft een deel van de kamppe.”

Blz. 82, 83.

No. 37.

1562. „den verden dach Aprilis.”

Henrick *van Thie*, gezworen Vroen des Gerichts Aldenzall, dat voor hem in pl. v. Wolter *van Heijden*, Richter, Evert *Kethwick*, hoffmeier etc. met Fenne, zijn huisvrouw, bekenden, dat zij verkocht hadden aan Wolter van Heijden voornoemd, 5 daler jaarlijksche pensie, 30 $\frac{1}{2}$ st. brab. val. voor den daler gerekend, te betalen binnen Oldenzaal op Cathedra Petri, uit hun erf en goed „soe sij dat ijn pantscup hebben”, genoemd „des Richtershues”, in 't kerspел en gericht van Oldenzaal, in Lutter mareke, alsmede uit hun andere goederen. Aflosbaar met 100 daler als voren. (Vgl. No. 64.)

Cornoten: Johan Scaep en Gregorius Focke.

Van Thie zal bezegelen en onderteekenen.

E. Kethwich zal mede bezegelen.

Blz. 81, 82.

No. 38.

1562. „den derden dach Decembris.”

Arendt *van Hattingen*, Richter te Oetmerssen, doet kond, dat Johan *van Senden* en Anne, zijn huisvrouw, bekenden verkocht te hebben aan Wolter *van Heijden*, Richter te Oldenzaal, 6 mudde en een schepel goede winterrogge, Oetmersemer maat, jaarlijks te betalen op Martini in den winter, uit hun erve en goed geheeten „die Hofstede”, in 't kerspел en gericht van Oetmerssen, buurschap „to Vasse”, onder voorwaarde, dat zij dit in 6 jaar niet aflossen; daarna kan dit geschieden met 120 „enckede bescheijden daler, wgende jder daler twee loeth sijlvers unde anders gien geldt.

Cornoten: Herman Bartscheer en Derick Steenhouwer.

De Richter zal bezegelen en onderteekenen.

Derick Engelkens, Richter te Delden, zal bezegelen voor de verkoopers.

Doorgehaald. Op den kant: „is gekoef de erfnijsse des onderpandes, ergo vacat hijer.” Blz. 90, 91.

No. 39.

1563. „den vijftijnden Januarij.”

Arendt *van Hattingen*, Richter te Oetmersem, doet kond, dat Johan *van Eeschede*, Juffer Elsebe, zijn huisvrouw, bekenden verkocht te hebben aan Wolter *van Heijden*, Richter, etc., Joffer Meriken, zijn huisvrouw, 2 $\frac{1}{2}$ goudgl. jaarlijks ad 28 st. brab. val. op alle Gregorij Pape, uit hun erve en goed genoemd „des Schultenhuijs” te Tubbergen. „Beholtlich een ewijge loese met 50 der voerscr. goltgl.”

Cornoten: Herman Grubbe en Herman Hilbinck.

De Richter zal bezegelen en onderteekenen.

Joh. van Eeschede zal mede bezegelen. Blz. 88, 89.

No. 40.

1563. „den soeventijnden der Maent Januarij.”

Deken en Capittel „der Collegiaten kereken Sancti Plechelmi” binnen Oldenzaell doen kond met dezen „reversall breve”, dat de Erentfeste en Eerbare Wolter *van Heijden*, Richter te O., hun heeft afgelost zoodanige 10 mud rogge — „welck tho voeren twelff mudde plegen tho wesen” — als hun Herman *Grubbe* zaliger verschreven had uit de erven Ottinck, te Tubbergen, en Mensinck te Vlederen, in 't gericht van Oetmersum gelegen. Alle zegel en brieven, die hun voormaals daarop recht gaven, zijn nu „kraftlois”. (Vgl. No. 42.)

Zij zullen bezegelen met het Capittels zegel.

Doorgehaald. Op den kant: „vacat’.

Blz. 84.

No. 41.

1563. „den dre ende twijntichsten Januarij.”

Arenth *van Hattingen*, Richter te Oetmerssem, doet kond, dat Herman *Grubbe* bekende verkocht te hebben aan Wolter *van Heijden* 3½ goudgl. ad 28 st. brab. jaarlijks te betalen op Martini in den winter uit zijne twee erven, geheeten Mensinck, te Vlederinge, en Ottinck te Tubberge, beide in 't gericht van Oetmerssen. „Beholtlick een ewige loese” met 50 goltgl. als voorschreven.

Cornoeten: Derick Steinhouwer en Herman Bartscher.

De Richter zal bezegelen en onderteekenen.

Herman Grubbe zal mede bezegelen.

Blz. 86.

No. 42.

1563. „den XXVI dach Januarij.”

Arndt *van Hattingen*, Richter te Oetmerssem, doet kond, dat Herman *Grubbe* bekende, dat hij vrijwillig aan Wolter *van Heijden* gegund en toegestaan had, te lossen en aan zich te koopen den brief, dien Deken en Capittel der kerk Sancti Plechelmi binnen Aldenzall „dus lange” uit zijn goed hadden gehad, sprekende van 12 mud rogge, „dan met thijne jaerlix tmoegen betalen, bes ter tith”, dat Grubbe of zijne erven dat met 150 enckel goltgl. ad 33 st. brab. val. afkoopen zouden. (Vgl. No. 40.)

Cornoeten: Derick Steenhouwer en Herman Baertscheer.

De Richter zal bezegelen en onderteekenen.

Grubbe zal mede bezegelen.

Doorgehaald. Op den kant: „vacaf”.

Blz. 85.

No. 43.

1563. „den XXVI dach Januarij.”

Arendt *van Hattingen*, Richter te Oetmerssem, doet

kond, dat Herman *Grubbe* bekende verkocht te hebben aan Wolter *van Heijden* 5 „enckel daler van munte ende silver oprechtich”, jaarlijks te betalen op alle Conversionis Pauli, uit zijn twee erven, geheeten Mensinck, te Vlederinge, en Ottingck, te Tubberge, beide in 't gericht van Oetmerssem. „Beholtlick een ewige loese met 100 enckel bescheiden daler.”

Cornoten: Derick Steenhouwer en Herman Bartscher.

De Richter zal bezegelen en onderteekenen.

H. Grubbe zal mede bezegelen. Blz. 87, 88.

No. 44.

1564. „den XXVI Januarij.”

Derick *Engelkens*, Richter te Delden, doet kond, dat Adolp *van Twickloe* en Juffer Gertrudt *van Keppel*, zijn huisvrouw, bekenden erfelijk, eeuwelijk en onwederlosbaar verkocht te hebben aan Wolter *van Heijden*, hun vrije, edele, eigen scloptenden en twee smale tenden, t. w. 2 modden rogge uit des Meijjers hof te Delden aan Deldener Essche, 2 modde rogge uit Voelkerinck, Deldener maat en de smale tenden uit Spreckelinck in de buerschap te Kothwick, alle gelegen in 't kerspel en gericht van Delden.

Cornoten: Derick Oeverinck en Gerdt tijmmerman.

De Richter zal bezegelen en onderteekenen, evenals Adolph van Twickloe.

Gertrudt van Keppel zal onderteekenen. Blz. 34, 35.

No. 45.

1564. „den XIX^{en} Februarij.”

Arndt *van Hattingen*, Richter te Oetmerssem, doet kond, dat Georgien *van der Marck* bekende verkocht te hebben aan Wolter *van Heijden* 5 mud goede pachtgerst, Oetmersemer maat, uit den scloptende van

tJoesinck te Geisteren, jaarlijks op Catharine. „Beholtlick een ewige loese” met 80 „enckede daler of princendaler” ad 30 st. brab. val.

Cornoten: Derick Steenhouwer en Tonijs ten Nover.

De Richter zal bezegelen en onderteekenen.

Van der Marck zal mede bezegelen. Blz. 91, 92.

No. 46.

1564. „den twee ende twijntichsten dach ffebruarij.”

Henrick *van Thie*, gezworen Vron des Gerichts Aldenzael, doet kond, dat voor hem in pl. v. Wolter *van Heijden*, Richter, Lubbert *van Geisteren*, „Borchman ter Nijenborch”, bekende, dat hij verkocht had aan Wolter van Heijden het erve en goed Groenhaer in Lutta in 't kerspel en gericht van Aldenzael gelegen.

Cornoten: Hermannus en Jacob van Rickelinckhuesen.

Van Thie zal bezegelen en onderteekenen.

Lubbert van Geisteren zal mede bezegelen. Blz. 35, 36.

No. 47.

1564. „den derthienden dach der Maent Martij.”

Gerrith *van Twickelloe* doet kond, dat Berendt *Moerbecke*, mit genoegzame volmacht van Lubbert *van Geisteren*, „Borchman tho der Nijenborch”, hem opdroeg 't goed Groenhaer in 't kerspel en gericht van Aldenzaell, buurschap Lutte. Namens zijn huisvrouw, Gertrudt *van Beverforden*, beleent Gerrith van Twickelloe Wolter *van Heijden* met dat goed, die hulde en eed doet.

Voor „beleende manne der Co Mat tho Hispanien”: Wolter van Coverden en Christoffer van Averhagen.

Gerrit van Twickloe zal bezegelen.

Blz. 36, 37.

No. 48.

1564. „den twee ende twijntichsten Marcij.”

Arndt *van Hattingen*, Richter te Oetmerssem, doet kond, dat Berndt *van Linghe* aan hem „ghegichtet” had, dat voor hem, Berndt, in pl. v. Arndt te gerichte gezeten, Herman *Grobbe* en Joffer *van Wermeloe*, zijn huisvrouw, bekend hadden, dat zij hadden vercocht aan Wolter *van Heijden* 12 $\frac{1}{2}$ golden gl. ad 28 st. brab. val. uit hun erve en „kotte” genaamd Berninck, gelegen in 't gericht van Oetmerssem, in de buurschap te Vledernige, jaarlijks op Martini in den winter. „Beholtlick een ewige loesc” met 250 g.gl. als boven in Philips en andere dalers.

Cornoten: Johan van Dedem en Herman Seroeder.

De Richter zal bezegelen en onderteekenen.

Herman Grubbe zal mede bezegelen.

Op den kant: „vacat. is gheloest ende weder belaeht an Juffer van Reden op 12 $\frac{1}{2}$ daler.” (Vgl. No. 53.)

Blz. 93, 94.

No. 49.

1564. „des vrijdaeges nae Kerstdach.” (29 Dec.)

Derick *Engelkens*, Richter te Delden, doet kond, dat Johan *van Twickelloe* en Juffer Stijne *Boelen*, zijn vrouw, bekenden ontvangen te hebben van Wolter *van Heijden*, Richter te Oldenzeel en zijn huisvrouw, 100 „enckel golden” gl. wegende 't stucke twee engelschen „unde een troij” ad 33 st. brab., waarvoor zij jaarlijks aan Wolter v. H. en zijne erven zullen geven 6 $\frac{1}{2}$ daler ad 30 st. brab. en wel op „hoichtijt van Kerstmisse gehieten festum Nativitatis Domini, uit hun erve en goed Wernijneck in 't kerspel Delden,

buurschap Woelde gelegen en uit al hun andere goederen. Aflosbaar met 100 „enckel daler”.

Cornoeten ende gerichtslueden: Gherdt Meelinck en Roleff ter Schilt.

De Richter en Johan van Twickelloe zullen beide bezegelen en onderteekenen. Blz. 94—96.

No. 50.

1565. „up donredach nae Sancte Pontian marteler.”
(18 Januari.)

Derick *Engelkens*, Richter te Delden, getuigt, dat Johan *van Twickelloe* en Juffer *Stijne Boelen*, zijn huisvrouw, bekenden verkocht te hebben aan Wolter *van Heijden*, Richter te Oldenzaell, een mud winterrogge, Deldener maat, verschijnende jaarlijks „tot sloptienden” uit 't erve en goed Spenkellinck, in 't kerspel en gericht van Delden, buurschap „Kotwick upt Zeldam”.

Cornoten: Gherjdt ten Luttickhues en Bernardt Costerss.

De Richter en Johan van Twickelloe zullen beide bezegelen en onderteekenen. Blz. 38, 39.

No. 51.

1565. „den lesten dach Martij.” (31 Mrt.)

Arent *van Hattingen*, Richter te Oetmerssem, doet kond, dat Gregorius *Focke*, secretaris der Stad Oldenzael, aan hem „gichte”, dat toen hij (Gregorius) voor Arent te gerichte zat, Johan *van Senden* met Annen, zijn huisvrouw, bekenden verkocht te hebben aan Wolter *van Heijden*, Richter te O., het halve erf (en het vierde deel van de andere helft) „ten Hofstedde” te Vassen in 't kerspel en gericht van Oitmerssem gelegen.

Cornoten: Wilhem Oscamp en Herman Wessels.

De Richter zal bezegelen en onderteekenen.

Greg. Focke zal mede bezegelen.

Blz. 39—41.

No. 52.

1565. „Am Saterdaege post Mathei Apostoli.”
(22 Sept.)

Arndt *van Hattingen*, Richter te Oetmerssem, doet kond, dat Gregorius *Focke* aan hem „gegichtet” had, hoe voor hem (Gregorius), in pl. v. Arndt, te gericht zittende, Sweer *Cordes* en Hillen, zijn huisvrouw, hadden bekend verkocht te hebben aan Wolter *van Heijden*, Richter te Aldenzael, vijf „sceppel” rogge jaarlijksche rente op alle Nativitas Marie, uit hun aandeel van het erve ter Hofstede te Vasse, in 't kerspel en gericht van Oetmerssen gelegen. „Beholtlick een ewige loese” met 25 goltgl. ad 28 st. brab. val.

Cornoeten: Henrick van Thie en Wilhem Oscamp.

Arndt zal bezegelen en onderteekenen.

Doorgehaald. Op den kant „vacat”. Blz. 97, 98.

No. 53.

1565. „am daege Wilbrordi.” (7 Novemb.)

Henrick *van Thie*, gezworen onder-Richter te Aldenzal, doet kond, dat voor hem in 't gericht, in pl. v. Wolter *van Heijden*, de „Erentfeste unde doegentrijeke” Joffer Lucia *van Goer*, weduwe *van Reede*, met Jacob Macharij, haar momber, bekende verkocht te hebben aan Wolter van Heijden voornoemd 12½ daler jaarlijksche rente op alle 11000 Maagden dag uit haar vrij eigen erf en goed geheeten „dat Groete Bavell in Lutta, en uit hare andere goederen, in 't gericht van Aldenzael gelegen. „Beholtlick een ewige loese” met 250 dalers of princedalers.

Cornoeten: Johan van Eepe en Johan Victoers van Goer.

Van Thie zal bezegelen en onderteekenen.

Juffer van Reede zal mede bezegelen. Blz. 99, 100.

No. 54.

1565. „up Saterdag post Martini Episcopi.”
(17 Novemb.)

Henrick *van Thie*, gezworen onder-Richter te Aldenzaell, doet kond dat voor hem in pl. v. Wolter *van Heijden*, Richter, Heer Johan *van Zutphen*, Minister, zuster Anna *van Zwolle*, Ministersche van 't Convent Sanct Agnetis binnen Aldenzael, met Johan *Burrichters*, hun momber, bekenden van wege hun Convent verkocht te hebben aan Wolter van Heijden een jaarlijksche rente van 10 daler ad 30 st. brab. val. op alle „Elven dusent megeden” uit hun vrij erf en goed geheeten Northoff in Dulder gelegen en uit alle andere goederen van het Convent. „Beholtlick een ewige loese” met 200 daler.

Cornoeten: Wilhem Oscamp en Gregorius Focke.

Van Thie zal bezegelen en onderteekenen.

Minister en Ministersche bezegelen met het Conventszege.

Blz. 101, 102.

No. 55.

1566. „den dertijnden dach Aprilis.”

Henrick *van Thie*, gezworen „Vroen ader onder Richter” te Aldenzaell, doet kond, dat voor hem, in pl. v. Wolter *van Heijden*, Richter, Johan *van Senden* en Annen, zijn huisvrouw, bekenden verkocht te hebben aan gezegden Wolter van Heijden, hun aandeel aan een kamp, gelegen voor Aldenzael „aen der doeden Stheegen”, tusschen Gerdt *Sijmeringes* en Gerdt *Boemhouwers* kempen (vgl. No. 33) „ende verleethen de tith der Athmalingen, de Wolter van H. daer up met rechte gedaen, ende hem noch tho quam, ende

die andeill des kampfes weer dem Vicarien bezwerdt met soeven spint roggen jaerlix". (Vgl. No. 62.)

Cornoten: Wilhem Oscamp en Gregorius Focke.

Henrick van Thie zal bezegelen en onderteekenen.

Verkoopers bidden, door gebrek van hun eigen zegel, Evert Kethwich, Hoffmeijer, voor hen te bezegelen.

Op den kant: „Dit andell des Campes is verkofft Lambert Pot voer sess daler Erffrenthe des jaers, vermoege des volgenden breves." (Vgl. No. 62.) Blz. 41, 42.

No. 56.

1566, „up avent Andree Apostoli." (30 Novemb.)

Henrick *van Thie*, gezworen Vroen of onder-Richter te Aldenzaell, in pl. v. Wolter *van Heijden*, doet kond, dat Heer Johan *van Zutphen*, Pater, zuster Aelken *van Genth*, Matersche, Agatha *Pravestinges*, Alith *Reijgers* en Fenne *Crucelmans*, Seniorschen des Convents Sanct Agnetis van der derde Regulen Sancti Francisci binnen Aldenzael, met Henrick *van Wijrden*, hun momber, bekenden verkocht te hebben van wege hun klooster, aan Wolter van Heijden, 6 daler ad 30 st. brab. val. jaarlijksche rente op alle Andree Apostoli uit hun twee erven Northoff en Goesschalekinck, beide in 't kerspel en gericht van Aldenzael, in Dulder Marcke. „Beholtlick een ewige loese" met 100 daler als voorschr.

Cornoeten: Gregorius Focke en Reijnt van Wijrden.

Van Thie zal bezegelen en onderteekenen.

't Convent zal mede bezegelen.

Blz. 103, 104.

No. 57.

1567. „den twelfften dach Aprilis."

Arndt *van Hattingen*, Richter te Oetmerssem, doet kond, dat Albert *Dalhuijs* en Alith, zijn huisvrouw, bekenden verkocht te hebben aan Wolter *van Heijden*,

1½ daler 's jaars ad 30 st. brab. val. op alle An-
nuntiationis Marie uit hun half vrij eigen goed ge-
heeten „dat Blanckenfoert”, in 't kerspel en gericht
van Oetmerssem, buurschap Tubbergen. „Beholtlick
een ewige loese” met 25 daler als boven.

Cornoeten: Herman Bartscher en Bernt van Linghe.

De Richter zal bezegelen en onderteekenen.

Blz. 105, 106.

No. 58.

1568. „Am saeterdaege post Margarete. (17 Juli.)
Henrick *van Thie*, gezworen onder-Richter te Ol-
denzael, doet kond, dat voor hem, in pl. v. Wolter
van Heijden, principael Richter, Albert *Helmichs*,
als „vulmechtich des Edel und Erentfesten Henrics
van Reede, Techlurchburse hoffmester”, namens zijn
lastgever, bekende, dat hij verkocht had aan Wolter
van Heijden, Richter te Aldenzael, 12 daler jaarlijksche
rente ad 30 st. brab. val. te betalen op Odulphi, uit
van Reede's vrij erve en goed genaamd Reijmerinck,
in 't kerspel en gericht van Oldenzael, buurschap
Hasselloe. „Beholtlick ein ewige loeze” met 200 daler
als voren.

Cornoeten: Wilhem Oscamp en Gregorius Focke.

Van Thie zal bezegelen en onderteekenen.

Van Reede zal mede bezegelen.

Op den kant: „vacat. gheloeset”.

Blz. 107, 108.

No. 59.

1568. „den sesten dach Septembris.”

Gregorius *Focke*, „Secretarius ende Gerichtschriver”
te Aldenzael, Richter in pl. v. Wolter *van Heijden*,
Richter, doet kond, dat Heer Johan *van Zutphen*,
Minister, Zuster Aelken *van Gent*, Ministersche, Alith
Kloppenbarges, Procuratersche, en Jenneken *Bloemen*

van wege 't gemeene Convent des kloosters Sancte Agnetis binnen Aldenzael, met Frederik *Hesselinck*, hun momber, bekenden verkocht te hebben aan Wolter van Heijden, Richter voornoemd, 6 daler jaarlijksche pensien, ad 30 st. brab. val. op alle Nativitatis Marie virg. uit hun erven Noerthoff en Gosschalkinck in Dulder Marcke gelegen. „Beholtlick ein ewige loese” met 100 daler als voren.

Cornoeten: Henrick Gerdinck en Arnt Reijnkens.

Greg. Focke zal bezegelen en onderteekenen.

't Convent zal mede bezegelen.

Blz. 109, 110.

No. 60.

1569. „den soven ende twintichsten Januarij.”

Otto *van Langen*, Richter van Almelo van wegen de Erentfeste Juffer Agnes *van Westerholt*, weduwe *van Rechteren*, vrouwe te Almelo, doet kond, dat Herman *Schuttemaecker* met Aleijde, Herman *ter Weir* met Claesken, Henrick *Abbinck* met Greten, hunne echte wijven, bekenden verkocht te hebben aan Wolter *van Heijden*, Richter te Aldenzaell, een mud goede winterrogge en twee mud goede pachtgerst, Almeler maat, jaarlijksche rente, te betalen op alle Conversionis Pauli, uit hun erve en goed geheeten Kloppelshuijs. De betaling, aanvangende anno '70, moet geschieden „tho Huekinck tho Dulre.” „Beholtlick ein ewige loese” met 60 goltgl. ad 28 st. brab. val.

Cornoeten: Jorgen en Frederick Frericksonne.

De Richter zal bezegelen en onderteekenen.

Tonnis Reijger zal mede bezegelen op verzoek der verkoopers.

Blz. 111, 112.

No. 61.

1569. „den soeventijn daeghe Augusti.”

Wolter *van Heijden*, Richter te Aldenzael, doet

kond, dat Henrick *van Thie* aan hem „ghegichtet” had, dat voor hem (van Thie) in 't gericht de Eerbare Heer Henricus *Steinfordie*, Prior, en Hermannus *Denechem*, Procuratoir van 't Convent Vrenswegen, met Henrick *Schuter*, hun momber, bekenden, voor zich en hunne „samtliche” Conventualen verkoecht te hebben aan Everthe *Kethwick* en Fenne, zijn huisvrouw, 12 mud goede winterrogge, „Aldenzaeler marcken mathe”, jaarlijksche rente, te betalen op alle Assumptionis Marie virginis, uit hun erf en goed genaamd Wernijnek in Vaelte. „Beholtlick een ewijge loese” met 200 daler ad 30 st. brab. val. (Vgl. No. 63.)

Cornoten waren geweest: Alberth Hessels en Henrick Kojle.

Wolter van Heijden zal bezegelen en onderteekenen.

't Convent zal mede bezegelen.

Op den kant: „vacat”, doch dat is doorgehaald.

Blz. 115, 116.

No. 62.

1570. „Am avende Annuntiationis Marie.” (24 Maart.)

Henrick *van Thie*, under-Richter te Aldenzael, in pl. v. Wolter van Heijden, doet kond, dat Lambert *Pot*, en Anne, zijn huisvrouw, ten behoeve van Wolter *van Heijden*, onwederroepelijk afstand deden van 6 daler ad 30 st. brab. val. jaarlijksche erfrente, uit hun vrijen, eigen kamp bij de Diedinestheege ¹⁾ tusschen Sweer *Coirdes* en *Sijmeringes* lande, in 't kerspel en gericht van Oldenzael, in Berchueser Marcke. (Vgl. No. 33 en 55.)

Cornoten: Wilhem Oscamp en Gisbert Kojitenbrouwer.

Van Thie zal bezegelen en onderteekenen.

Lambert Pot zal onderteekenen, terwijl, op zijn verzoek, ook bezegelt Gregorius Focke.

Blz. 43, 44.

¹⁾ Misstelling voor „Dodenstheege”?

No. 63.

1570. „up den irsten dach Aprilis.”

Gregorius *Focke*, Richter in pl. v. Wolter *van Heijden*, doet kond, dat Evert *Kethwick*, Hoffrichter, en Fenne, zijn huisvrouw, bekenden verkocht te hebben aan Wolter van Heijden een principaalbrief, inhoudende van 12 mud rogge jaarlijksche pensie uit 't goed Wernineck t' Vaelt (No. 61), gelijk hij, Evert, had gekocht van 't Convent Vrendeswegen. Door dien principaalbrief is deze transfix gestoken.

Cornoeten: Wilhem Oscamp en Hermen Wernijnck.

Greg. Focke zal bezegelen en onderteekenen.

Evert Kethwick zal mede bezegelen. Blz. 117.

No. 64.

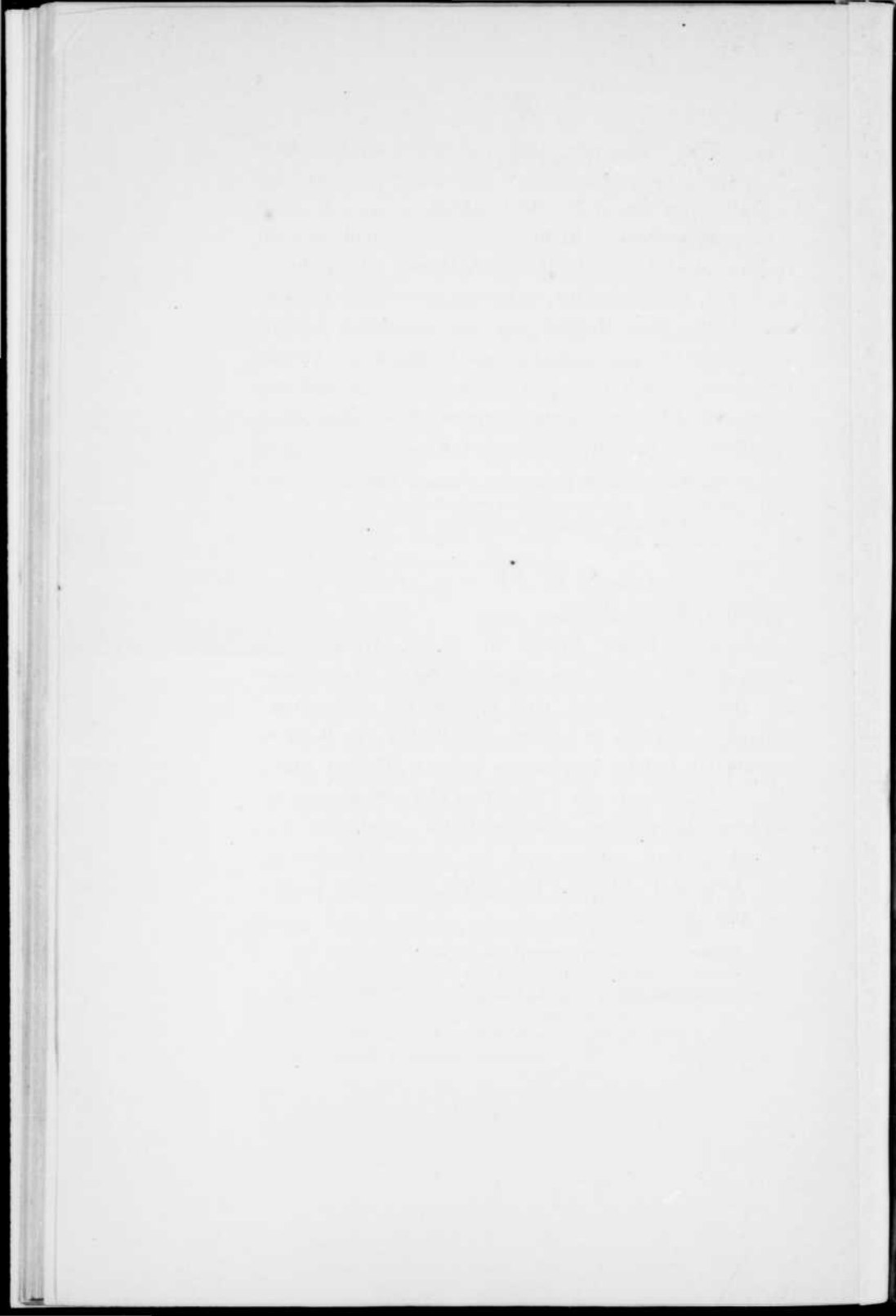
1570. „den irsten dach Aprilis.”

Gregorius *Focke*, Richter in pl. v. Wolter *van Heijden*, doet kond, dat Evert *Ketwich*, Hoffrichter des Hoeves Aldenzael, met Fennen, zijn huisvrouw, bekenden verkocht te hebben aan Wolter van Heijden voornoemd 5 daler jaarlijksche pensien ad 30 st. brab. val., te betalen op alle Cathedra Petri, uit hun „verpandeten Burrichters hues in Lutta” (vgl. No. 37) en uit al hun andere goed, in 't kerspel en gericht van Aldenzael gelegen. Beholflick een ewige loese” met 100 daler als voren.

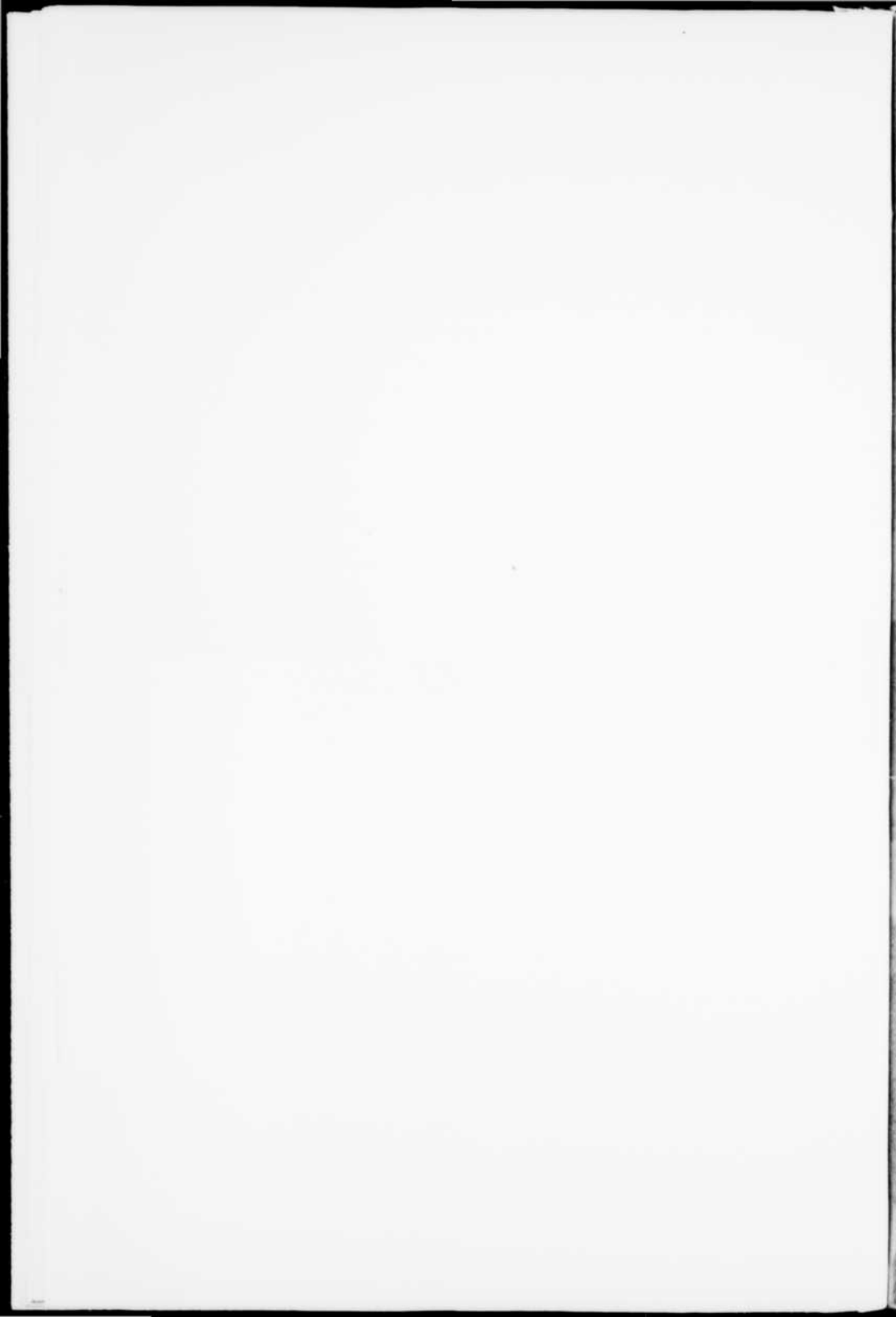
Cornoeten: Wilhem Oscamp en Herman Wernijnck.

Gregorius Focke zal bezegelen en onderteekenen.

Evert Kethwick zal mede bezegelen. Blz. 113, 114.

- Mr. R. E. Hattink, Lantrecht der Thwenthe declareert door Mr. Melchior Winhoff. f 1.90.
- Mr. J. W. Racer, Aanmerk. omtrent de grondbeg. der zes eerste titels van het Landregt van Overijssel. f 1.75.
- Mr. J. L. van Doorninck, Geslachtk. aanteekeningen ten aanzien van de Gecommitteerden ten Landdage van Overijssel, 1610—1795, 5 st. f 7.50.
- Officiatorum Frederici de Baden 1496—1516. f 4.00.
- Mr. J. I. van Doorninck, Tijdrekenk. lijst van stukken welke thans nog het oud archief der gemeente Oldenzaal uitmaken. f 0.75.
- Mr. R. E. Hattink, Register op het oud-archief van Ootmarsum, 1° stuk. f 1.10.
- Mr. P. J. Teding van Bèrkhout Jr., Register op het oud-archief van Hasselt. f 4.50.
- Mr. J. van Doorninck, Catalogus der Charters uit het archief van het Burgerweeshuis te Zwolle. f 0.25.
- Albergensia. Stukken betreffende het klooster Albergen. f 5.50.
- Acta Visitationis diocesis Daventriensis, ab Aegidio de Monte factae 1571, door Mr. R. E. Hattink. f 3.25.
- Hoofdpunten omtrent Marken.
- Verslag omtrent eene uitgave der stad-, dijk- en markeregten.
- Mr. J. van Doorninck, Schets eener verdeling van Overijssel in Schout- of Rigterambten en marken, omstreeks 1750. Overijsselsche stad-, dijk- en markeregten.
- I. I. Boek van Rechten der Stad Kampen. Dat Gulden boek. f 3.60.
- II. Digestum vetus. f 1.40.
- III. Stadregt van Goor. f 0.35.
- IV. Stadregt van Hasselt. f 1.65.
- V en VI. Stadregt van Vollenhove, door Mr. S. J. Fockema Andreae, 2 dln. f 7.40.
- VII. Stadregt van Ootmarssum, door Mr. A. Telting. f 0.75.
- VIII. Stadregt van Ommen, door Mr. A. Telting. f 0.90.
- IX. Stadregt van Rijssen, door Mr. A. Telting. f 0.25.
- X. Stadregten van Steenwijk, door Mr. A. Telting. f 4.80.
- XI. Ontwerp-Stadregt van Campen, door Mr. J. C. Bijsterbos. f 6.50.
- XII. Stadboeken van Zwolle, door Mr. A. Telting. f 8.30.
- XIII. Stadregt van Almelo, door Mr. R. E. Hattink. f 1.00.
- XIV. Stadregt van Grafhorst, door Mr. A. Telting. f 0.40.
- XV. Stadregt van Wilsum, door Mr. A. Telting. f 0.40.

- Mr. R. E. Hattink, Lantrecht der Thwenthe declareert door Mr. Melchior Winhoff. f 1.90.
- Mr. J. W. Racer, Aanmerk. omtrent de grondbeg. der zes eerste titels van het Landregt van Overijssel. f 1.75.
- Mr. J. I. van Doorninck, Geslachtk.aanteekeningen ten aanzien van de Gecommitteerden ten Landdage van Overijssel, 1610—1795, 5 st. f 7.50.
- Officiatorum Frederici de Baden 1496—1516. f 4.00.
- Mr. J. I. van Doorninck, Tijdrekenk. lijst van stukken welke thans nog het oud archief der gemeente Oldenzaal uitmaken. f 0.75.
- Mr. R. E. Hattink, Register op het oud-archief van Ootmarsum, 1° stuk. f 1.10.
- Mr. P. J. Teding van Berkhout Jr., Register op het oud-archief van Hasselt. f 4.50.
- Mr. J. van Doorninck, Catalogus der Charters uit het archief van het Burgerweeshuis te Zwolle. f 0.25.
- Albergensia. Stukken betreffende het klooster Albergen. f 5.50.
- Acta Visitationis dioecesis Daventriensis, ab Aegidio de Monte factae 1571, door Mr. R. E. Hattink. f 3.25.
- Hoofdpunten omtrent Marken.
- Verslag omtrent eene uitgave der stad-, dijk- en markeregten.
- Mr. J. van Doorninck, Schets eener verdeeling van Overijssel in Schout- of Rigterambten en marken, omstreeks 1750. Overijsselsche stad-, dijk- en markeregten.
- I. I. Boek van Rechten der Stad Kampen. Dat Gulden boek. f 3.60.
 - II. Digestum vetus. f 1.40.
 - III. Stadregt van Goor. f 0.35.
 - IV. Stadregt van Hasselt. f 1.65.
- v en VI. Stadregt van Vollenhove, door Mr. S. J. Fockema Andreae, 2 dln. f 7.40.
- VII. Stadregt van Ootmarssum, door Mr. A. Telting. f 0.75.
 - VIII. Stadregt van Ommen, door Mr. A. Telting. f 0.90.
 - IX. Stadregt van Rijssen, door Mr. A. Telting. f 0.25.
 - X. Stadregten van Steenwijk, door Mr. A. Telting. f 4.80.
 - XI. Ontwerp-Stadregt van Campen, door Mr. J. C. Bijsterbos. f 6.50.
 - XII. Stadboeken van Zwolle, door Mr. A. Telting. f 8.30.
 - XIII. Stadregt van Almelo, door Mr. R. E. Hattink. f 1.00.
 - XIV. Stadregt van Grafhorst, door Mr. A. Telting. f 0.40.
 - XV. Stadregt van Wilsum, door Mr. A. Telting. f 0.40.

II. Dijkregten van:

- i. Vollenhove, f 1.50.
- ii. Hasselt, f 0.25.
- iii. Zuidbroek, f 0.25.
- iv. Hasselt (oud), f 0.15.
- v. Zalk, f 0.80.
- vi. Cellemuiden, f 0.20.
- vii. IJsselham, f 0.50.
- viii. Vollenhove, Wanneperveen en IJsselham, f 0.20.

III. Markeregten van:

- i. Leusen, f 0.35,
- ii. Emmen, f 0.30.
- iii. Dalmsholte, f 0.50.
- iv. Archum, f 0.20.
- v. Verssen, f 0.40.
- vi. Steggeren, f 0.40.
- vii. Herfte, f 0.30.
- viii. Zalne, f 0.20.
- ix. Lenthe, f 0.50.
- x. Gietmen, f 0.35.
- xi. Herculo, f 0.25.
- xii. de Lutte, f 1.20.
- xiii. Hengvorden, f 0.35.
- xiv. Rande, f 0.25.
- xv. Markelo, f 0.35.
- xvi. Albergen, f 0.60.
- xvii. Laarwolde, f 0.45.
- xviii. Epse en Dommer, f 0.30.
- xix. Dat Marckenboeck van Bathman, door Mr. J. W. Mulder. f 2.00.

Markekaart van Overijssel.

Plattegrond van Campen, door P. Vtenwael, a^o. 1598.
Quohier der bezittingen van 's Konings vijanden in Salland, opgemaakt in 1583. f 2.00.

Dr. J. de Hullu, Bescheiden betreffende de Hervorming in Overijssel, 1^e deel, f 4.00.

Mr. J. Nanninga Uitterdijk, Een Kamper handelshuis te Lissabon, 1572—1594, handelscorrespondentie, rekeningen en bescheiden. f 8.75.

